

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Tjaša Kenda

Posredovana razmerja

Diplomsko delo

Ljubljana, 2012

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Tjaša Kenda

Mentorica: Izr. Prof. dr. Tanja Oblak Črnič

Somentorica: Izr. Prof. dr. Tina Kogovšek

Posredovana razmerja

Diplomsko delo

Ljubljana, 2012

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorici dr. Tanji Oblak Črnič in somentorici dr. Tini Kogovšek za pomoč in koristne nasvete pri pisanju diplomskega dela.

Posebna zahvala pa gre najbližjim za podporo in spodbudo v času študija.

Posredovana razmerja

V diplomskem delu obravnavam intimna razmerja v sodobni družbi in njihovo preobrazbo ob prehodu na splet, ki ni več le prostor iskanja informacij ali druženja temveč tudi prostor intimnih partnerskih razmerij. Pred vplivom spleta na intimna razmerja si ne moremo več zatiskati oči. Osredotočam se predvsem na lastnosti tekstovnega računalniško posredovanega komuniciranja kot so anonimnost, odsotnost fizičnega in nadzor, ki na področje intimnosti prinašajo vrsto novosti: nov način vzpostavljanja razmerij kot tudi nov način ustvarjanja in doživljanja intimnosti v teh razmerjih. S pomočjo empirične študije primerov splet predstavim kot nov prostor odprtega čustvovanja in čustvene intimnosti, ki pridobiva na pomenu v intimnih razmerjih. Na podlagi analize osebnih intervjujev z uporabnicami spleta za spoznavanje partnerja ugotavljam, da spletno komuniciranje zmanjšuje ranljivost in spodbuja odprtost in razkrivanje posameznika, kar ustvarja občutek zaupanja, tesno povezan z intimnostjo in tako lahko splet med posamezniki vzdržuje močna intimna razmerja.

Ključne besede: Splet, Intimnost, Čustvena Intimnost, Anonimnost, Odsotnost fizičnega, Nadzor.

Mediated relationships

The thesis addresses intimate relationships in contemporary society and their transformation in the transition to the World Wide Web which is no longer just a space for seeking information or socializing but a space where intimate partnerships are formed and we can no longer turn a blind eye from the influence it has on them. The thesis focuses on the characteristics of text based online communication such as anonymity, the absence of physical and control that bring novelty to the area of intimacy: a new way of building relationships as well as a new way of creating and experiencing intimacy in these relationships. Using empirical case studies the World Wide Web is presented as a new space of open emotionality and emotional intimacy which is gaining importance in intimate relationship. Based on the analysis of personal interviews with online daters I find that online communication reduces vulnerability and promotes openness and disclosure of individuals creating a feeling of trust, closely related to intimacy. With this, the World Wide Web can sustain strong intimate relationships among people.

Keywords: World Wide Web, Intimacy, Emotional Intimacy, Anonymity, Physical absence, Control.

KAZALO

1 UVOD	6
2 INTIMNOST V SODOBNI DRUŽBI	8
2.1 Dejavniki zapeljivosti spletnega komuniciranja	8
2.2 Preobrazba intimnosti	11
2.3 Čustva na spletu	12
3 INTIMNI INTERNET	14
3.1 Razkrivanje	14
3.2 Vloga domišljije na spletu	16
4 EMPIRIČNO RAZISKOVANJE SPLETA KOT ORODJA ZA SPOZNAVANJE PARTNERJEV	18
4.1 Zgodovina spletnega spoznavanja	18
4.2 Predhodne raziskave	19
4.3 Študija primerov	20
4.3.1 Raziskovalno vprašanje	20
4.3.2 Metoda	20
4.3.3 Prikaz rezultatov	22
5 ZAKLJUČEK	29
6 LITERATURA	31
PRILOGE	35
Priloga A: Transkript intervjuja – Živa, 28 let	35
Priloga B: Transkript intervjuja – Manca, 31 let	41
Priloga C: Transkript intervjuja – Eva, 24 let	45
Priloga Č: Transkript intervjuja – Tina, 28 let	50
Priloga D: Transkript intervjuja – Ana, 30 let	55

1 UVOD

Pojav spletne tehnologije je v vsakdanje življenje prinesel veliko sprememb. S preobrazbo spleta¹ v družbeni medij število uporabnikov raste in spletne aktivnosti vedno bolj posegajo v vse vidike vsakdanjega življenja. Kot del našega vsakdanjega življenja je spletna tehnologija, vpeta v družbeni, kulturni in politični kontekst družbe, postala del nas samih, našega družbenega življenja in, kot pravita Breda Luthar in Tanja Oblak Črnič (2009, 1), kot takšna prispeva k družbenim in kulturnim spremembam.

Milijone² ljudi dnevno komunicira s pomočjo računalniško posredovane komunikacije³, ki je spremenila način, na katerega ljudje komunicirajo, in način, na katerega se vključujejo v razmerja. Splet ni več le prostor za iskanje informacij in druženje, temveč tudi prostor partnerskih razmerij; ljudje se vedno večkrat obračajo k spletu za iskanje in spoznavanje partnerja, zato si pred njegovim vplivom na razmerja ne moremo več zatiskati oči. Omogoča nov način vzpostavljanja partnerskih razmerij, kot tudi nov način ustvarjanja in doživljanja intimnosti v teh razmerjih. Popularnost spleta pri iskanju in spoznavanju partnerja je posledica družbenih sprememb sodobne družbe, kot so postopno družbeno osvobajanje in individualizacija posameznikov, zaton ideologije romantične ljubezni in ločitev spolnosti od reprodukcije, ki so prispevale k oblikovanju »nove intimnosti« (Giddens 2000). Pojavlja se predvsem zmanjšan družbeni nadzor osebnega življenja, čustev in intimnega življenja, kar je pripeljalo do nove ljubezenske ideologije, ko v ospredje razmerij pred telesno intimnostjo prihaja čustvena komunikacija in čustvena intimnost.

V diplomskem delu se osredotočam na dinamiko spletnih partnerskih razmerij; kako spletno komuniciranje omogoča razvoj partnerskih razmerij in natančneje, kako spletno komuniciranje omogoča nove oblike intimnosti in njeno doživljanje v sodobni družbi, ki promovira čustva in čustveno intimnost. Splet obravnavam kot prostor spoznavanja partnerja, ki se od tradicionalnih načinov spoznavanja loči po prostoru srečanja, ki s svojimi značilnostmi določa značilnosti razmerja. Omeniti je potrebno, da na spletu obstajajo različne lokacije, ki to srečanje in spoznavanje dovoljujejo, pri čemer se glede na lokacijo razlikuje komunikacijsko razmerje med udeleženci in s tem narava spletnega komuniciranja.

¹ Splet, kot dominantni del interneta, je kompleksna in ohlapna mreža različnih komunikacijskih praks, ki se med seboj nenehno prepletajo. Gre za pomemben družbeni prostor, v katerem potekajo različne oblike računalniško posredovane komunikacije (Oblak in Petrič 2005).

² Ocene pravijo, da je na svetu trenutno 2,267,233,742 uporabnikov spleta (Internet World Stats 2012)

³ Računalniško posredovana komunikacija je tista komunikacija med ljudmi, ki je posredovana prek računalnikov, vključenih v računalniško omrežje. (Škerlep 1998, 24)

Za potrebe diplomskega dela izhodiščno točko predstavljajo partnerska razmerja, ki so rezultat spletnega spoznavanja na različnih spletnih lokacijah, saj so si glede na različne lokacije različne tudi uporabnice. V vseh primerih pa se osredotočam na spletni del razmerja omejen na tekstovno komunikacijo enega z enim ob spoznavanju, ki predstavlja zasebno, medosebno komunikacijo in najbolj uporabljeno obliko kontakta na spletu. Zavedam se, da spletna partnerska razmerja pred fizičnim srečanjem velikokrat napredujejo od tekstovne k vizualni komunikaciji, vendar to vidim kot naslednji korak v razmerju, kjer med posameznikoma že obstaja čustvena povezava in zaupanje, ki je nastalo na podlagi tekstovne komunikacije. Anonimnost, odsotnost fizičnega in posledično večji nadzor nad posameznikovo identiteto, samo-predstavitvijo, izražanjem in razkrivanjem na spletu so prednosti tekstovnega spletnega komuniciranja, ki razširja možnosti jezika in intimnosti.

Diplomsko delo je sestavljeno iz treh delov. Po uvodnem poglavju, v prvem delu diplomske naloge predstavim zapeljive lastnosti računalniško posredovane komunikacije in preobrazbo intimnosti in intimnih razmerij, ki jih te prinesejo s seboj. Osredotočila sem se predvsem na razumevanje intimnosti, spremembe in njene nove oblike, kot tudi na nove načine ustvarjanja intimnosti v prostorih spletnega komuniciranja. Splet predstavim kot nov čustveni prostor, ki omogoča gradnjo intimnih razmerij. V drugem delu predstavim odprtost in visoko stopnjo razkrivanja, ki jo lastnosti računalniško posredovane komunikacije prinašajo v spletna razmerja. Poleg tega predstavim tudi vpetost domišljije v intimna spletna razmerja, ki kot razkrivanje spodbuja čustveno bližino in intimnost v razmerju. V tretjem delu diplomske naloge so predstavljeni rezultati empirične študije primerov. Z uporabnicami spleta za spoznavanje partnerja sem opravila pol-strukturirane intervjuje; povprašala sem jih po razlogih za iskanje in spoznavanje partnerja na spletu, odprtosti delitve informacij, po časovnih dimenzijah spoznavanja in delitve informacij, vzpostavitvi intimnosti s partnerjem na spletu in po pomenu čustvene in fizične intimnosti za razmerje. S konkretnimi komentarji predstavim njihove izkušnje s spletnim spoznavanjem. Diplomsko delo zaključim z zaključnim poglavjem, v katerem povzamem rezultate študije primerov in predstavim svoja pričakovanja za prihodnost.

Intimna razmerja veljajo za osrednji del življenja posameznikov. Ker splet danes igra tako pomembno vlogo pri spreminjanju intimnih razmerij posameznikov, je smiselno temu nameniti pozornost. Namen diplomskega dela je raziskati novosti in spremembe, ki jih splet prinaša na področje intimnih razmerij.

2 INTIMNOST V SODOBNI DRUŽBI

V družbi tehnološkega napredka se intimna razmerja selijo na splet, ki je postal eden izmed priljubljenih prostorov za spoznavanje ljudi. Značilnost spleta, kot družbenega medija brez prostorskih in časovnih omejitev, je vedno večja vpetost v vsakdanjem življenje in njegova vse večja dostopnost za delovanje posameznikov in skupin, je omogočila njegovo vse bolj razširjeno uporabo tudi v najintimnejših življenjskih kontekstih posameznika (Kuhar, Kogovšek in Švab 2010, 45).

2.1 Dejavniki zapeljivosti spletnega komuniciranja

Film Nore Ephron iz leta 1998 »Čaka te pošta« že napoveduje prihod spletnih razmerij. Zgodba govori o dveh posameznikih, ki se anonimno spoznata na spletu in po naključju zaljubita, nevede, da sta v resničnem življenju nasprotnika. Ona je strastna ženska, lastnica majhne knjigarne z otroškimi knjigami; on je odločen moški, lastnik največje verige knjigarn, ki lahko majhno knjigarno zlahka uniči – izključno zaradi službe nasprotnika v vsakdanjem življenju, se pod psevdonimoma zapleteta v razmerje na spletu, kjer njuno nedolžno klepetanje hitro preraste v dolga, razkrivajoča pisma in ljubezen. Ko se spletna zaljubljenca končno odločita za srečanje in izvesta resnično identiteto svojega zaupnika, pozabita na nasprotja iz vsakdanjega življenja in živita srečno do konca svojih dni.

Film kontekst računalniško posredovanega komuniciranja predstavi kot nov prostor, v katerem lahko posamezniki razvijajo razmerja z drugimi (Cocking 2010, 123), in s tem oznanja prihod spletnih razmerij v sodobno družbo. Kot je vidno tudi v filmu, v mnogih, če ne celo v večini primerov, spletno komuniciranje spominja na tradicionalno neposredno komuniciranje in intimna razmerja, kakršna so v fizični resničnosti, vendar med njimi obstajajo nekatere pomembne razlike. Študije (Jochen in Patti 2007; McKenna, Green in Gleason 2002) poudarjajo predvsem 3 značilnosti računalniško posredovane komunikacije povezane z razširjeno uporabo spleta za spoznavanje partnerja, ki povečujejo bližino med posameznikoma. Prva lastnost je **anonimnost**. Anonimnost pomeni biti »neznan ali nepotrjen« (Jones 2003, 10). V kontekstu tekstovne komunikacije na spletu anonimnost na eni strani pomeni nezmožnost prepoznave preko osebnih podatkov, kot so ime, naslov in telefonska številka, in na drugi strani nezmožnost prepoznave preko fizične podobe. Ko pravim anonimnost, imam tako v mislih odsotnost znakov, s pomočjo katerih lahko posameznika v fizičnem svetu prepoznamo. Ko imajo posamezniki priložnost zakriti svojo »družbeno prepoznavno identiteto«, se počutijo manj ranljive, saj karkoli povedo ali naredijo,

ne more biti neposredno povezano z njihovim vsakdanjim življenjem, saj njihov sogovornik ni povezan z njihovim družbenim krogom. Preko tekstovnega spletnega komuniciranja lahko posamezniki veliko izvedo drug o drugem, vendar pa se zaradi vizualne anonimnosti še vedno ne vidijo in jim zato ni potrebno skrbeti za videz. Prav tako se jim ni potrebno obremenjevati z neverbalnimi znaki, ki lahko izdajo odobravanje ali neodobravanje, začudenje, zdolgočasnost, zgražanje, itd. in povzročijo negativen razplet. To nas pripelje do naslednje lastnosti: **odsotnosti fizičnega**. Tekstovna spletna komunikacija poteka ob fizični odsotnosti posameznika, kjer ohranjanje fizične razdalje do drugega omogoča lažji začetni stik in razvoj razmerja. Ovire, kot so videz in znaki neverbalne komunikacije, mnogokrat preprečujejo ljudem, da sploh razvijejo razmerje do stopnje razkrivanja intimnih informacij (McKenna, Green in Gleason 2002, 11), medtem ko odsotnost fizičnega odstrani pritisk družbenih norm in pričakovanj in odpira nove možnosti komunikacije, predvsem fizično prikrajšanim in nezadovoljnim s svojim videzom (McKenna in Bargh v Jochen in Patti 2007, 459) ali pa sramežljivim oziroma tistim z drugače okrnjenimi veščinami komuniciranja (Lawson in Leck 2006, 197)

Odsotnost fizičnega ponuja tudi udobje komunikacije iz zasebnosti doma, kar posameznika varuje pred morebitno nerodno situacijo, ki se lahko pojavi pri pogovoru iz oči v oči (Green 2007, 43). To pa nas pripelje do tretje lastnosti spletnega komuniciranja, ki povzroči večjo bližino med posameznikoma: **nadzor**. Pri tekstovnem spletnem komuniciranju imajo posamezniki več časa za razmislek in odgovor na sporočilo (Walther, 1996). Zaradi tega imajo nadzor nad predstavitvijo, pogovorom, časovnim odzivom v pogovoru in hitrostjo razvoja razmerja. Ne gre pa le za nadzor predstavitve, navezovanja in ohranjanja stikov, temveč tudi za njihovo prekinitvev. Zaradi anonimnosti in odsotnosti fizičnega je veliko lažje kot v resničnem življenju zavrniti nezaželene posameznike in prekiniti komunikacijo (Cooper in Sportolari 1997, Jochen in Patti 2007).

Te zapeljive značilnosti spletnega komuniciranja ponujajo veliko spremembo predvsem na področju posameznikove identitete in predstavitve. Identiteta predstavlja osrednjo duševno strukturo osebnosti, ki določa naše delovanje (Musek 1995, 45). Naša identiteta je vsota vseh informacij, znanj, izkušenj in predstav, ki pripovedujejo, kdo smo, kakšni smo in kakšni želimo biti. V razgibani sodobni družbi se pojavlja bolj spremenljiva in večplastna identiteta,

kar je dobro vidno predvsem na spletu. Pojavi se spletna identiteta⁴, ki je popolnoma preiščljiva oziroma jih ima vsak posameznik lahko celo več, ki jih lahko spreminja glede na družbeno situacijo. Nekdaj vodilne identitete, obremenjene s tradicionalnimi oznakami spola, starosti, poklica, razreda, itd. (Pettit 2010, 161), na spletu izginejo, postanejo stvar izbire in živijo z drugimi v resničnih in spletnih okoljih. Posledično se pojavlja zmanjšan pritisk družbenih norm, s čimer splet posameznikom omogoča več svobode in nadzor, da odstopajo od običajno prisilnih spolnih vlog, ki se pogosto samodejno aktivirajo v neposredni komunikaciji (Lawson v Leck 2006, 191). Večplastnost in številčnost identitete je v spletnih okoljih popolnoma dopustljiva. Splet je mamljiv ravno zaradi tega, ker nas opremi z različnimi, poljubno izbranimi identitetami, kjer povezava med tem, kdo smo in kdo trdimo, da smo na spletu, še zdaleč ni očitna (Walther in Parks 2002, 551). Na spletu je posameznik lahko vse, kar ni ali si želi biti, in počne stvari, ki jih v resničnem svetu morda ne more (Rong 2003, 25).

V danih okoliščinah na spletu posameznik upa raziskovati in tvegati več ali pa opravljati dejavnosti, ki jih v okoliščinah iz oči v oči ne bi opravljal, saj zunanja kontrola pri spletnem spoznavanju ne deluje vse dotle, dokler ni neko partnersko razmerje že tako oblikovano, da sta ga partnerja pripravljena predstaviti tudi navzven. (Žakelj 2012, 34) McKenna, Green in Gleason (2002) so v svoji študiji pokazali, da na spletu med posamezniki obstajajo resnične, globoke in smiselne povezave, kjer sta anonimnost in pomanjkanje lastnosti tradicionalnega komuniciranja na spletu tisto, kar omogoča hitro oblikovanje razmerij med posamezniki. Prišli so do zaključka, da sta v teh razmerjih zaradi lahkotnosti samo-razkrivanja intimnih informacij med partnerjema, kakor tudi zaradi ustanovitve razmerja na bolj vsebinski podlagi, kot je na primer skupni interes, v nasprotju s fizično privlačnostjo, bližina in intimnost oblikovani hitreje kot v razmerjih v fizični resničnosti.

Ne smemo pa zanemariti tudi nevarnosti tekstovne spletne komunikacije. Zaradi prej omenjenih lastnosti računalniško posredovane komunikacije se lahko na spletu pojavljajo tudi prevare. Posamezniki lahko zaradi anonimnosti komuniciranja in odsotnosti avtoritete manipulirajo s samopodobo, ki lahko postane načrtna strategija in sredstvo za doseganje ciljev (Ule 2005, 283). Posamezniki se lahko opisujejo s tistim, kar jim v dani situaciji ustreza brez ozira na resničnost; ker delujejo svobodneje in igrajo vloge z manj tveganja razkritja.

⁴ Identiteto uporabnikov in uporabnic interneta (Praprotnik 2003, 6)

Ustvarijo si lahko lažen profil, na katerem namesto tega kdo so, razkrijejo, kar želijo biti, kar pripelje do šoka ob fizičnem stiku, saj se lahko oseba, s katero smo navezali stik, jo spoznali in z njo delili svoje intimne občutke, izkaže za popolnoma drugačno, tako fizično kot psihično.

Če se vrnemo k filmu; značilnosti tekstovnega spletnega komuniciranja omogočijo, da se zaljubita posameznika, ki se zaradi družbenih okoliščin v fizični resničnosti najverjetneje nikoli ne bi zapletla v razmerje. Spletni, anonimni »jaz« tako moškega kot ženske v filmu je svoboden, pristen in ljubezniv, veliko bolj kot družabni »jaz«, podvržen družbenim pritiskom in pričakovanjem – medtem ko si na spletu lahko zaupata in razkrivata svoje misli, si kot tekmeča v fizični resničnosti tega ne moreta privoščiti. Film prikazuje, kako splet omogoča razvoj čustev in ljubezni na temelju odkritega razkrivanja, ki povzroči obojestransko zaupanje in vodi v intimno razmerje (Illouz 2010, 94).

2.2 Preobrazba intimnosti

Intimnost je izrazito kompleksna in večplastna kategorija, vendar pa so opredelitve intimnosti enotne pri postavitvi v kontekst tesnih medosebnih razmerij (Jamieson 1998). Intimnost je definirana kot katera koli tesna zveza, v kateri ljudje pridobijo domačnost, torej skupno poglobljeno vedenje o drugem (Jamieson 1998) in predstavlja temelj partnerskih razmerij, ki igrajo pomembno vlogo v življenju vsakega posameznika. Zaradi človekove potrebe po pripadnosti lahko intimna razmerja uvrstimo v samo središče človekovega življenja.

Koncept intimnosti je potrebno na novo opredeliti, ko posamezniki postanejo intimni s svojimi računalniki. Izraz *intimnost na spletu* bom uporabila za opis čustvenega/romantičnega ali seksualnega partnerskega razmerja med odraslimi ljudmi, ki poteka na spletu in lahko preraste v fizično razmerje v resničnem svetu. Da bi bolje razumeli vpliv spleta na intimnost, pa moramo le-to uvrstiti v širši kontekst narave modernega obdobja; razumeti moramo teoretske okvire za razumevanje intimnosti v dobi, ki temelji na prepričanju, da obstajamo in živimo v obdobju razpada tradicije (Gross 2005, 287), kjer je življenje posameznika vse manj družbeno predpisano (Žakelj 2012, 23). Opaziti je slabljenje pomena oziroma vpliva tradicionalnih družbenih razmerij (Žakelj 2012, 21), zaradi česar moramo sodobna partnerska razmerja obravnavati v kontekstu značilnosti, kot so individualnost, racionalnost in krhkost razmerij. Pojavlja se avtonomen posameznik, ki lahko svobodno preizkuša oblike »nove intimnosti« (Giddens 2000).

Anthony Giddens (2000) govori o pozni moderni ali postmoderni, o obdobju osvobajanja od tradicionalnih struktur in omejitev v osebnem življenju, čustvih in ljubezni, ki prinese drugačen pogled na ljubezensko življenje. Pojavlja se individualizem, ki prinaša več priložnosti za cenjenje ljudi takšnih kot so, za njihove edinstvene lastnosti, kot tudi več priložnosti za izražanje samega sebe, tudi izražanje čustev (Jamieson 1998, 36). Spremembe v družbi prinašajo preobrazbo medosebnih razmerij ter doživljanje intimnosti v razmerjih, kjer je posameznikova pozornost usmerjena v odkrito komunikacijo, obojestransko razkrivanje in zadovoljstvo. Giddens (2000, 142) pravi, da ta nova intimnost pomeni razkritje čustev in dejanj, ki jih posameznik verjetno ne bi izpostavil pogledu širše javnosti. Na omenjeno se nanaša »**odkrita intimnost**« (Jamieson 1998), ki temelji na obojestranskem razkrivanju, pogovarjanju in poslušanju, deljenju misli in izkazovanju čustev (Jamieson 1998, 1), kar med partnerjema vzpostavi tesno povezanost, poznavanje, razumevanje in predvsem zaupanje, ki je tesno povezano z intimnostjo.

Intimnost v preteklosti ni igrala tako pomembne vloge, saj je pod pritiskom tradicionalne družbe obstajala zgolj znotraj ustaljenih norm in pričakovanj, medtem ko je danes svobodna, bolj zapletena in čustveno odprta. Nova družbena gibanja so zgradila zavest o pomembnosti izražanja čustev (Šadl 1999, 12), ki kot temelj postmoderne intimnega postajajo bistvena za vzdrževanje dobrega razmerja (Giddens in Pierson 1999). Giddens (2000, 136) pravi, da intimnost postmoderne postane »zlasti stvar čustvene komunikacije z drugimi in s seboj«, hkrati pa opozarja, da »spremembe, ki se dogajajo, ne oznanjajo le preobrazbe intimnosti, ampak tudi nov način ustvarjanja intimnosti.« (Giddens 2000, 213)

2.3 Čustva na spletu

Če je tradicionalno partnerstvo v preteklosti temeljilo na fizični bližini, splet s preseganjem prostora in časa zmanjšuje pomen fizične bližine in poudarja pomen čustvene bližine. Ko omenjam nov način ustvarjanja intimnosti, imam tako v mislih predvsem dejstvo, da danes živimo v »dobi čustev« (Šadl 1999), kjer intimnost predstavlja bolj čustveno komponento razmerja, ki se kaže kot želja po bližini partnerja, medsebojni povezanosti in odkritosti (Sternberg v Ben-Ze`ev 2004, 188), najpomembnejši element intimnega razmerja pa predstavlja čustvena komunikacija med partnerjema (Giddens 2000).

Naše življenje je prepleteno s čustvi. Zmožnost izražanja čustev je osrednjega pomena za življenje ljudi. Njihova definicija je težko opredeljiva, saj so čustva neoprijemljiva in odvisna

od vsakega posameznika, vendar jih v grobem lahko definiramo kot posameznikov odnos do sebe ali zunanjega sveta. Ko pravim čustva na spletu, imam za potrebe diplomskega dela v mislih predvsem čustva všečnosti, ko oseba na drugi strani računalniškega zaslona postane za nas tako pomembna, da si prizadevamo o njej izvedeti več, preživeti skupaj več časa in se ji še bolj približati. Na teh temeljih pride do odnosa čustvene bližine in čustvenega navezovanja na drugo osebo, kar označuje intimen odnos.

Spletno komuniciranje spremeni dinamiko komunikacije, vendar pa posameznikom ne odvzame možnosti izražanja čustev ali možnosti čustvenega navezovanja. Zaradi anonimnosti, odsotnosti fizičnega in posledično večjega nadzora nad razmerjem pri spletnem komuniciranju je čustveno življenje osvobojeno družbenih omejitev in posameznik lahko svobodno izrazi svoj »jaz«, zato so posamezniki pri klepetu na spletu veliko bolj odprti in lažje izražajo svoje občutke (Ben-Ze`ev 2004, McKenna, Green in Gleason 2002, Lawson in Leck 2006). Oblikuje se intimni internet, kjer se pojavi medosebno zaupanje med tujci, ki med seboj delijo intimna izkustva, ki bi jih v fizičnem življenju zaradi njihove možnosti razkritja delili bolj previdno oziroma jih morda nikoli ne bi delili.

Splet predstavlja nov prostor za govorico čustev (Šadl 1999, 242). Opaziti je nove načine izražanja čustev in njihovega doživljanja, kot tudi nove načine čustvenega zadovoljevanja, vendar pa je s prihodom spleta na področje intimnega potrebno opozoriti tudi na приход čustvenega kapitalizma (Illouz 2010). Zaradi globalnega dosega spleta, ki ponuja iskanje v velikem »bazenu« uporabnikov kar iz domačega naslonjača, lahko čustva postanejo potrošniška izbira. Z anonimnostjo, odsotnostjo fizičnega in nadzorom tako splet poleg svobode, prinaša tudi racionalizacijo⁵. Ta postopek tehnike preračunavanja je zaznamovan z racionalno izbiro, kjer lahko posameznik v poplavi spletnih uporabnikov preračunljivo ponuja sebe in izbira drugega na podlagi določenih kriterijev in s tem čustva spremeni v preračunljive predmete (Weber v Illouz 2010, 47).

⁵ Racionalizacija kot skupek preračunljive uporabe sredstev, uporaba učinkovitejših sredstev, izbira na podlagi racionalne presoje, ki temelji na znanju in ustvarjanje načel splošnih vrednot, ki usmerjajo posameznikovo odločanje (Illouz 2010, 31–32).

3 INTIMNI INTERNET

Ko se posamezniki prilagodijo okolju tekstovne spletne komunikacije oziroma se naučijo ustrezno uporabljati možnosti tekstovne spletne komunikacije za izražanje in razumevanje, si na spletu zgradijo identiteto, začnejo graditi medosebne odnose z drugimi in ustvarjajo družbeni kontekst (Baym 2010, 62).

3.1 Razkrivanje

Razkrivanje kot »dejanje razkrivanja osebnih podatkov o sebi drugim« (Archer v Rosen 2008, 2127) predstavlja enega od temeljev intimnega razmerja. Pripravljenost razkrivanja igra pomembno vlogo pri nastanku medosebnih razmerij, predvsem na začetku razmerja, kjer posameznikoma v razmerju daje občutek zaupanja in enakosti (Joinson 2001) in ustvarja občutek intimnosti, ki vodi v nadaljnjo obojestransko razkrivanje. To je pogosto lažje doseči na spletu kot iz oči v oči. Splet daje možnost za vtis, da osebo, s katero komuniciramo na spletu, poznamo že dolgo in dobro. To omogoča občutek zaupanja, ki se pojavi ob razkrivanju v okolju z manj neodobravanja in sankcij. Tjaša Žakelj poudarja, da je občutek bližine lahko tako močan, da govorimo o zaljubljenosti ali ljubezni na daljavo. (Žakelj 2012, 155)

Občutek bližine, ki se vzpostavi izključno na podlagi spletne komunikacije, izhaja iz značilnosti računalniško posredovane komunikacije (Žakelj 2012, 155). Anonimna narava tekstovne računalniško posredovane komunikacije skupaj s fizično oddaljenostjo in nadzorom omogoča lažje in hitreje razkrivanje, saj zmanjšuje tveganje škodljivih posledic intimnega razmerja (Ben-Ze`ev 2004; McKenna, Green in Gleason 2002). Medtem ko v fizičnem prostoru videz in neverbalna komunikacija igrata pomembno vlogo, saj se od človeka pričakuje obnašanje skladno z družbenim kontekstom in okoliščinami, splet človeku omogoča stanje brez napetosti, ker ustvarja občutek vedno ustreznih okoliščin razkrivanja (Praprotnik 2003, 73). Ravno zaradi pomanjkanja znakov značilnih za neposredno komunikacijo in zato zmanjšanega pritiska družbenih norm, pričneta partnerja na spletu izražati bistveno več intimnejših misli in se bolj razkrijeta pred partnerjem, kot bi se sicer, če bi neposredno komunicirala (Praprotnik 2005, 54). Poleg tega se morajo posamezniki v kontekstu tekstovne spletne komunikacije zaradi pomanjkanja znakov značilnih za neposredno komunikacijo zanašati na druge mehanizme komuniciranja, zato delujejo radovedno ter več, bolj direktno in bolj zasebno sprašujejo svoje partnerje kot pri neposrednem komuniciranju (Tidwell in Walther 2002) in posledično tudi več, bolj direktno in bolj zasebno razkrijejo. Z razkritjem se razvije občutek zaupanja, ki pozitivno vpliva na razvoj razmerja, ki se tako oblikuje hitreje

kot pri neposrednem komuniciranju in ima močnejši temelj, saj je osnovano na podlagi skupnih motivov in ne zgolj videza, zaradi česar tudi lažje prenese tveganja prvega srečanja. (McKenna, Green in Gleason 2002, 10)

Intimna spletna razmerja se razvijejo ravno zaradi odsotnosti bližine, saj se ljudje manj zavedajo zaviralnih dejavnikov, kot so videz, nizka samozavest, sramežljivost in strah, ki so lahko pogosto stresni pri oblikovanju medosebnih razmerij iz oči v oči (Baym 2010, McKenna, Green, in Gleason, 2002; Whitty 2008; Whitty in Carr, 2006). Medtem ko razmerja v fizičnem svetu ne zagotavljajo ustreznega okolja za resnično globoka razkritja, saj so prostori zaznamovani z neposredno komunikacijo podvrženi družbenim normam, spletna okolja delujejo kot družbeni vakuum (Baym 2010, 55) in posledično je višja stopnja razkrivanja pričakovana. Posamezniki s spletnimi partnerji delijo več informacij, ker ti niso neposredno povezani z njihovim družbenim krogom in zato občutljivih informacij ne morejo prenesti naprej (Derlega in Chaikin v Green, 45).

V fizični resničnosti lahko zaradi zaviralnih dejavnikov intimnost nastaja dolgo časa, saj oseba zaradi tveganja ne razkriva najintimnejših podrobnosti svojega življenja, ki bi lahko spremenile pogled posameznika na partnerja in ohromile ali celo uničile razmerje, medtem ko ima ta na spletu v kontekstu tekstovne spletne komunikacije potencial zelo hitrega razvoja, saj posamezniki aktivno iščejo in razkrivajo informacije, da nadomestijo odsotnost neverbalnih namigov (Tidwell in Walter, 2002). V razvojni fazi neposrednega romantičnega razmerja privlačnost in nato intimnost nastopita počasi; da nastopi privlačnost se morata osebi najprej prostorsko uskladiti in preživeti skupaj čas. Ta privlačnost je sprva fizična in je temeljna za nadaljnjo komunikacijo, s pomočjo katere osebi iščeta vedenjske podobnosti in se spoznavata. Šele ko osebi občutita bližino in zaupanje druga do druge, pride do razkrivanja intimnih podatkov, ki so za izgradnjo intimnega romantičnega razmerja najpomembnejši (Merkle in Richardson 2000, 198). Na drugi strani se uporabniki interneta spoznavajo hitreje in intimneje kot pri neposrednem komuniciranju (Wysocki v Merkle in Richardson 2000, 198–190), saj na njihovi strani stoji anonimnost in psihološko udobje, ki ga le-ta nudi, in tako o sebi razkrivajo več. Višja stopnja anonimnosti tipično ustvari višjo stopnjo razkrivanja in tako poviša domačnost oziroma intimnost med posameznikoma na spletu (Ben-Ze'ev 2004, 34). Ben-Ze'ev (2004, 29) govori o čistejšem razmerju na spletu, kjer je površinska olikanost manj pogosta in čustvena odkritost bolj pomembna.

Kar prinaša močno čustvovanje in čustveno bližino na spletu, je zaradi vizualne anonimnosti in odsotnosti fizičnega predvsem domišljija, s pomočjo katere lahko splet vzdržuje močna čustva med ljudmi (Rong 2003, 1). Odsotnost družbenih vplivov spodbuja intenzivnejše zamišljanje partnerjev, kot se to dogaja v neposredni interakciji (Praprotnik 2005, 49), zato se ljudje v virtualnem prostoru hitreje zaljubljajo (Praprotnik 2005, 48).

3.2 Vloga domišljije na spletu

Velik del čustvene intimnosti na spletu igra domišljija. Ker so posamezniki na spletu ločeni od svojega telesa, imajo, kljub visoki stopnji razkrivanja, o partnerju največkrat manj informacij kot o partnerju v fizičnem življenju. Manjkajoče delčke zato zapolnijo z domišljijo. Domišljija posameznika, v veliki meri odvisna od predstavitve in razkrivanja sogovornika, navduši in vzbudi željo po nadaljnji komunikaciji in razvoju razmerja. Preko dopisovanja pride do procesa, ko se telo določene osebe v glavi posameznika oblikuje skozi napisan tekst ki na podlagi naše domišljije, ki je tu ključnega pomena, zamegli ovire med resničnostjo in fantazijo (Whitty 2003). Razmerje na spletu je s pomočjo domišljije oblikovano z našimi fantazijami in je zato bolj intenzivno in največkrat bolj intimno kot razmerje iz oči v oči, kjer je zaradi strahu pred osramotitvijo, zavrnitvijo ali celo prekinitvijo razmerja potrebna velika mera zaupanja, da partnerju razkrijemo svoje želje in fantazije.

Ben-Ze`ev (2004, 2) poudarja, da se razmerja na spletu dogajajo med resničnimi ljudmi. Čeprav razmerje vsebuje aspekt domišljije, je razmerje samo zelo resnično. Prav tako resnična so čustva. Nadaljuje, da čeprav je partner do določene stopnje anonimen in fizično odsoten, je kot pri romantičnem razmerju v fizičnem svetu čustvo ljubezni resnično in močno občuteno (Ben-Ze`ev 2004, 4). Kljub vedenju, da posameznik na drugi strani morda ni to, za kar se izdaja, se nanj navežemo; človek se lahko navsezadnje tudi v fizičnem življenju naveže na posameznika, ki se izkaže za drugačnega, kot se lahko naveže na popolnoma izmišljen lik iz zgodbe in ob tem občuti resnična čustva.

V kontekstu tekstovne spletne komunikacije čustvovanje temelji na osebni misli in ne na telesnem dotiku zato je namesto na telesni intimnosti poudarek na že omenjeni »odkriti intimnosti« (Lynn Jamieson 1998). Ljudje so ločeni od svojega telesa in brez fizičnih in moralnih zadržkov fizičnega telesa si lahko razmerje predstavljajo kot »popolno«. Posameznik se lahko poljubno poimenuje s psevdonimom, se predstavi in si tudi poljubno predstavlja sogovornika, s katerim uresničuje svoje skrite fantazije. Že sama možnost

izražanja svojih želja in fantazij pomeni čustveno zadovoljitev, čeprav ni nujno, da bo posameznik v fizični resničnosti te tudi uresničil (Praprotnik 2003, 46). To se nanaša na že omenjeno značilnost sodobnih intimnih razmerij, da je čustvena potešitev bolj pomembna kot fizična potešitev, skladno s preobrazbo intimnosti od telesne k čustveni odkriti intimnosti, kjer je v središču komunikacija in obojestransko čustvena zadovoljitev.

To »popolno« razmerje in ta »popolna« ljubezen pa imata lahko tudi slabo stran – odvisnost. Tekstovna spletna komunikacija odstrani fizično podobo in prepoznavne značilnosti posameznika, s čimer spodbuja intenzivnejše zamišljanje sebe in partnerjev, in posameznike popelje v skrivnosten svet, osvobojen meja in poln vedno izpolnjenih fantazij, ki lahko zasvojijo. Cena večje svobode, ki je na voljo na spletu, je tveganje, da lahko postanemo ujetniki svojih želja. (Ben-Ze`ev 2004, 22) Z novimi možnostmi komuniciranja, ustvarjanja in doživljanja intimnosti se lahko pri posamezniku pojavi nov tip potreb in želja, ki jih lahko zadovolji le tehnologija (Strehovec 1998, 95–98).

4 EMPIRIČNO RAZISKOVANJE SPLETA KOT ORODJA ZA SPOZNAVANJE PARTNERJEV

4. 1 Zgodovina spletnega spoznavanja

Spletno spoznavanje se je prvič pojavilo v devetdesetih letih prejšnjega stoletja, ko je splet vdrl v vsakdanje življenje posameznikov in spremenil medosebna razmerja. Medtem ko so bile prve posredovalnice prostori namenjeni predvsem največkrat zaznamovanim manjšinskim skupinam (Kuhar, Kogovšek in Švab 2010, 46), je splet danes vsesplošno razširjen prostor za spoznavanje potencialnih partnerjev. Z razvojem in razširitvijo ideje spoznavanja na spletu na vsesplošno raven je le-ta postal eden popularnejših prostorov spoznavanja, ki ga ne uporabljajo več le družbeno zaznamovani. Rast seganja k spletnemu spoznavanju se pripisuje predvsem družbenim spremembam, ki so pripeljale do pomanjkanja časa in upadanja možnosti spoznavanja na tradicionalen način, kot tudi zgolj radovednosti raziskovanja novih možnosti.

V Sloveniji iz leta v leto narašča število spletnih strani namenjenih spoznavanju partnerja kot tudi število njihovih uporabnikov. Leta 2001 se pojavi danes največji in najbolj obiskan spletni portal namenjen spoznavanju: *Ona-On.com*. Število uporabnikov portala je v letu 2011 doseglo skoraj 100.000 aktivnih uporabnikov (Kogovšek in drugi v Žakelj 2012, 7). Portal je namenjen načrtnemu spoznavanju potencialnih partnerjev, ki temelji na načelu sledenja lastnim merilom izbire (Žakelj 2012, 9), vendar pa kljub temu portal članom omogoča popolno anonimnost; osebni podatki kot so ime in priimek, elektronski naslov in telefonska številka ostalim uporabnikom niso vidni, za razkritje se lahko odloči posameznik sam. Vidno je le poljubno izbrano uporabniško ime in poljuben opis. Portal *Ona-On.com* je bil izbrani portal spletnega spoznavanja treh sodelujočih v sledeči študiji primerov. Poleg omenjenega v Sloveniji deluje še veliko drugih spletnih portalov za spoznavanje potencialnega partnerja, kot so *Frendi in flirt.si*, *Najdi.si*, *Spoznaj.si*, *Kupid.org*, itd., vendar pa imajo veliko manj uporabnikov in nikakršne povezave s sodelujočimi v študiji primerov in jih zaradi tega ne bom specifično izpostavila.

Od prve posredovalnice so se spletni prostori za spoznavanje zelo razvili in razširili. Poleg strani namenjenih namernemu iskanju partnerja po načelu lastne izbire, so se spletni prostori razširili tudi na socialna omrežja, klepetalnice, forume, bloge in druge oblike, ki so postale primerni prostori za naključna spoznavanja. Torej, ko govorim o spoznavanju na spletu,

govorim na eni strani o načrtnem spoznavanju, ki poteka v partnerskem prostoru, in na drugi strani o naključnem spoznavanju, ki poteka v družabnem prostoru. Glede na razširjenost in razlike med prostori spoznavanja, so si različne tudi uporabnice.

4.2 Predhodne raziskave

Raziskave računalniško posredovane komunikacije so v preteklosti prihajale do zelo različnih zaključkov. Avtorji zgodnjih raziskav računalniško posredovane komunikacije so menili, da pomanjkanje neverbalnih znakov v računalniško posredovanem komuniciranju predstavlja oviro za nastanek medosebnih razmerij, predvsem v kontekstu partnerskih razmerij, češ da gre za hladno obliko komunikacije v primerjavi s komunikacijo iz oči v oči (Kiesler 1984; Sproull in Kiesler 1986; Siegel in drugi v Tidwell in Walther 2002, 319). Na drugi strani je ravno nasprotno dokazal Walther Joseph (1996), raziskovalec družbene in medosebne dinamike računalniško posredovane komunikacije. V svoji raziskavi spleta kot orodja za iskanje in spoznavanje potencialnega partnerja je dokazal, da odsotnost neverbalnih znakov ne ovira procesa komuniciranja in ne predstavlja ovire pri razvoju bližine, saj se zaradi odsotnosti neverbalnih znakov posamezniki na spletu zanašajo na druge mehanizme komuniciranja, kot so na primer jezikovne prvine in vsebina. Še več, da je medosebna komunikacija na internetu primerna za hitro razvijanje razmerij, saj je računalniško posredovano okolje celo intimnejše kot okolje iz oči v oči (Walther v Anderson in Emmers-Sommer 2006, 154) ter da so posledično intimnejša tudi razmerja na spletu. S svojimi rezultati je postavil dobre temelje nadaljnjim raziskavam.

Avtorji novejših raziskav računalniško posredovanega komuniciranja (Baym, 2002; Ben-Ze'ev 2004; Jamieson 1998; Joinson 2001; Rosen 2008; Walther in Parks 2002; Whitty 2008) menijo, da so razmerja na spletu polna bližine. Ben Ze'ev (2004) pravi, da značilnosti računalniško posredovanega komuniciranja, kot so anonimnost, odsotnost fizičnega in nadzor, napeljujejo k visoki stopnji razkrivanja, ki privede do bolj intimnih odnosov na spletu kot iz oči v oči. Podobno so raziskovalci računalniško posredovane komunikacije dognali v Sloveniji. Splet kot orodje za iskanje in spoznavanje potencialnega partnerja so raziskali Roman Kuhar, Tina Kogovšek in Alenka Švab, ki v svoji raziskavi Ljubezen na prvi klik (2010) ugotavljajo, da splet postaja vse bolj privlačen medij za vzpostavljanje novih prijateljskih in/ali partnerskih stikov med različnimi uporabniki; ti izpostavljajo predvsem enostavnost vzpostavljanja stikov z drugimi in visoko mero anonimnosti, ki omogoča, da je posameznik lahko tak kot je, kdor hoče biti, ter tudi, da ima posameznik visok nadzor nad

situacijo (Kuhar, Kogovšek in Švab 2010, 50), kar kljub odsotnosti neposredne bližine in neverbalne komunikacije nudi visoko udobje na spletu. Tudi najnovejša raziskava razmerij na spletu Tjaše Žakelj (2012) spletna razmerja prepoznava kot nosilce visoke stopnje intimnosti, ki izhaja iz globokega samo-razkrivanja, saj spletna komunikacija zaradi anonimnosti in posledično zmanjšane ranljivosti vključuje tudi pogovore o poglobljenih temah.

4.3 Študija primerov

Empirični del diplomske naloge sem izvedla z uporabnicami spleta za spoznavanje s pomočjo neposrednih intervjujev in njihove analize. V nadaljevanju bo v prvem delu predstavljeno raziskovalno vprašanje, v drugem delu metoda raziskovanja in v tretjem delu rezultati in analiza raziskave.

4.3.1 Raziskovalno vprašanje

Vodilno raziskovalno vprašanje se nanaša na dinamiko sodobnih partnerskih razmerij na spletu. Splet kot prostor načrtnega ali naključnega spoznavanja partnerja obravnavam kot nov čustveni prostor, ki odpira nove možnosti doživljanja intimnosti, saj spodbuja čustveno komunikacijo, čustveno intimnost in tako pospešuje nastanek intimnih razmerij.

S pomočjo primerov spletnih razmerij bi rada prikazala, da se na spletu zaradi značilnosti računalniško posredovanega komuniciranja pojavlja visoka stopnja razkrivanja in zaupanja, ki vodi v visoko intimitna razmerja, ki lahko tudi prestopijo prag breztelesnosti. Predpostavljam, da so posamezniki na spletu bolj odprti kot posamezniki v neposredni komunikaciji, ter da je komunikacija intenzivnejša in se dotika intimnejših tem, saj anonimnost skupaj z odsotnostjo fizičnega nudi večji nadzor in posledično manjšo ranljivost posameznikov na spletu, kar spodbuja aktivno obojestransko razkrivanje in posledično pospešuje razvoj razmerja.

4.3.2 Metoda

Za raziskovanje praktičnega dela diplomskega dela sem uporabila polstrukturirani intervju; torej empirično metodo zbiranja in analize podatkov iz družbene realnosti, kvalitativno glede na način zajemanja podatkov. Cilj je bil prisluhniti izkušnjam uporabnikov spleta za spoznavanje partnerjev in s pomočjo odgovorov potrditi raziskovalno vprašanje diplomskega dela.

Raziskava je potekala v študijskem obdobju leta 2011/2012. Vzorec raziskave predstavljajo pet sedanjih ali preteklih uporabnic spleta za spoznavanje partnerja. Zaradi občutljivosti

tematike sem vzorec študije primerov oblikovala s pomočjo »snežene kepe«. To pomeni, da sem na začetku razpolagala z majhnim številom sodelujočih – v mojem primeru z eno uporabnico, ki sem jo po sodelovanju prosila za pomoč pri razširitvi vzorca glede na njen krog poznanstev. Odzivi na sodelovanje niso bili vedno pozitivni, zato število sodelujočih ni zelo obsežno, poleg tega pa sem pri iskanju sodelujočih naletela tudi na problem pomanjkanja moških sodelujočih, zato vzorec zajema zgolj pet žensk.

Sodelujoče predstavljajo več načinov spletnega spoznavanja v različnih spletnih prostorih, s čimer bi rada pokazala, kako so si, glede na razširjenost in razlike med spletnimi prostori spoznavanja, različne ali podobne tudi uporabnice. Prostori spoznavanja se razlikujejo glede na namerno ali naključno spoznavanje, kjer namerno spoznavanje pomeni vključitev v organizirane spletne posredovalnice, kjer posameznik objavi svoj profil, s pomočjo katerega išče partnerja, medtem ko je naključno spoznavanje partnerja ponavadi posledica brskanja po spletu in splet okolščin, ki se največkrat razvije z vključevanjem v klepetalnice, prebiranjem forumov in drugih spletnih strani. Glede na prostor se na spletu razlikujejo trije modeli komunikacijskega razmerja med udeleženci (Škerlep 1998, 26):

- množično komuniciranje v razmerju eden z mnogimi,
- skupinsko komuniciranje v razmerju mnogi z mnogimi in
- medosebno komuniciranje v razmerju eden z enim.

Komunikacijsko razmerje med udeleženci se je v primeru sodelujočih razlikovalo pri prvem stiku. **Živa (28)** je partnerja na spletu spoznala popolnoma spontano na osebni blogu, za katerega je značilno množično komuniciranje enega z mnogimi, **Manca (31)** pa je partnerja spoznala na forumu, za katerega je značilno skupinsko komuniciranje mnogih z mnogimi. Tako Živa kot Manca sta partnerja na spletu spoznali popolnoma spontano in se nista posluževali spletnih strani za zmenke in načrtno iskali partnerja na spletu. V obeh primerih je med partnerji na spletu preskočila iskrica in klepet je prerasel v dolge pogovore in ljubezen. Za razliko od Žive in Mance, so **Eva (24)**, **Tina (28)** in **Ana (30)** partnerje spoznale preko načrtnega spoznavanja na spletu v spletni posredovalnici Ona-On.com, za katero je značilno medosebno komuniciranje enega z enim. Eva, ki se je k spletni posredovalnici zaradi svoje sramežljivosti obrnila po nasvetu prijateljice in spoznala fanta na prvi klik. Prav tako sta stik s partnerjem v spletni posredovalnici Ona-On.com navezali Tina in Ana, kamor sta se obrnili predvsem zaradi pomanjkanja časa in v poplavi uporabnikov spoznali partnerja.

Vendar pa je po prvem stiku komunikacija vseh uporabnic prešla širše na elektronsko pošto, ki predstavlja zasebno, medosebno komunikacijo enega z enim in tudi glavni fokus analize.

Z vsako sodelujočo sem opravila polstrukturirani intervju. Ti so potekali v udobju njihovega doma, kjer so se počutile najbolj sproščeno. Pridobiti sem poskušala čim več informacij o naravi njihovih spletnih razmerij. Zanimale so me predvsem njihove osebne izkušnje. Povprašala sem jih:

- a) kateri so razlogi, da so iskale partnerja preko spleta,
- b) kaj vidijo kot dobro in kaj kot slabo stran spleta kot orodja za iskanje in spoznavanje partnerja,
- c) da opišejo svojo izkušnjo z iskanjem in spoznavanjem partnerja preko spleta,
- d) ali se jim zdi, da je za splet značilna svoboda in odprtost, in
- e) kako razumejo intimnost v resničnosti in na spletu, ali če med njima vidijo razliko?

4.3.3 Prikaz rezultatov

Če na kratko povzamem, preden se lotim daljše analize. Rezultati študije primerov kažejo na veliko odprtost uporabnic, ki omenjajo, da so na spletu hitreje zaupale več. Poudarjale so, da je za uspešno zvezo pomembno zaupanje in odpiranje drug drugemu in splet opisujejo kot svoboden prostor, kjer se lahko brez strahu odkrito pogovarjajo s svojim partnerjem, brez zunanjih vplivov in motenj. Živa pravi, da *»lahko več poveš, bolj se razkrivaš, bolj si ti. Hitreje in brez strahu se lahko pogovarjaš o vsemu«* in Ana nadaljuje, da je komunikacija na spletu zaradi odsotnosti *»direktnega, fizičnega stika«* boljša, lažje je razpravljati o dobrih in slabih stvareh in posledično bolje spoznaš partnerja, preden se z njim srečaš iz oči v oči.

Prednosti, ki so jih sodelujoče v študiji primerov omenjale, so možnost spoznavanja večjega števila ljudi, med katerimi lažje izbiraš sebi podobne ali zavrneš sebi drugačne; prostorska dosegljivost, saj razdalja na spletu ni ovira za razmerje; in pa predvsem možnost odprte in sproščene komunikacije iz udobja lastnega doma. Velik pomen pripisujejo predvsem odkriti komunikaciji in se opirajo na dejstvo, da splet z anonimnostjo, odsotnostjo fizičnega in povišano stopnjo nadzora nudi priložnost spoznavanja osebnosti partnerja brez vpliva zunanjih dejavnikov. Zaradi omenjenega so razmerja sodelujočih, ki bi se lahko razvijala mesece, na spletu zrasla hitreje. Pogosta komunikacija in visoka stopnja razkrivanja sta pripomogli k izgradnji močnih, intimnih razmerij, ki so se obdržala tudi, ko so prestopila prag

spleta. Sodelujoče so poudarjale pomen obojestranskega vlaganja v razmerje, kar je vodilo v zaupanje, ki je pomembna komponenta vsakega uspešnega razmerja.

Vse sodelujoče so se strinjale, da lastnosti računalniško posredovanega komuniciranja predstavljajo prednosti. Obenem pa je razvidno, da splet vidijo le kot most čez reko fizičnih ovir, ki bi lahko iz oči v oči preprečile razmerje, in ne kot orodje, ki bi ga lahko za vzdrževanje razmerja uporabljali zelo dolgo ali za vedno. Vsa razmerja sodelujočih so se iz spleta preselila v fizično resničnost, saj kot pravi Ana »*brez fizične intimnosti razmerje na internetu ne more obstajati dolgoročno*«. Iz rezultatov je torej razvidno, da so razmerja na spletu intimna, vendar pa spletna razmerja ne nadomeščajo popolnoma intimnih razmerij iz oči v oči:

Js komi čakam, da bom lahko tudi fizično intimna z njim in drugače intimna z njim ... da mi mogoče kdaj ne bo treba reči kok ga mam rada ampak ga bom lahko sam objela in bo on to čutil z moje strani. Mislim to je moja največja želja. (Živa)

VPLIV RAČUNALNIŠKO POSREDOVANEGA KOMUNICIRANJA NA RAZKRIVANJE

Omenjene prednosti so tesno povezane s samimi lastnostmi računalniško posredovanega komuniciranja. V diplomski nalogi sem veliko pozornosti posvetila **anonimnosti** na spletu, kot najpomembnejši značilnosti tekstovne računalniško posredovane komunikacije, ki spodbuja komunikacijo. Predvidevala sem, da z anonimnostjo računalniško posredovan kontekst zagotavlja nastanek novih svetov, v katerih se lahko posamezniki izražajo in razvijajo razmerja z drugimi svobodneje kot pri neposrednem komuniciranju, in študija primerov je pokazala, da prav anonimnost igra pomembno vlogo pri vzpostavljanju prvega stika med partnerjema, kot tudi pri razkrivanju in nadaljnji gradnji razmerja na spletu.

Kontekst tekstovne računalniško posredovane komunikacije zagotavlja zakritost osebnih podatkov posameznika, in podobe posameznika do točke, ko ju je posameznik pripravljen prostovoljno deliti. Pojavlja se občutek varnosti, ki se povezuje z občutkom anonimnosti in manjše ranljivosti, kar spodbuja komunikacijo. Živa poudarja predvsem, kako je anonimnost spleta sploh omogočila prvi stik, ko se ji je »*fant brez obraza*« lahko približal, medtem ko si kot prijatelj s socialnega omrežja ni drznil navezati resnejšega stika – kljub temu, da sta v resnici že prijateljela na socialnem omrežju, sta se bolje spoznala in zaljubila šele kasneje, ko ju je anonimnost opogumila v razkrivanje osebnih podrobnosti svojega življenja.

Js sm se u bistvu zalubla v osebo k nism vedla kdo je, kako zgleda, kaj je, nič. (Živa)

Poleg lažjega začetnega stika je zaradi anonimnosti lažje tudi nadaljnje razkrivanje informacij drugim. Uporabnice pravijo, da je človek na spletu bolj pogumen, saj lahko pod okriljem anonimnosti več sprašuje in več pove, saj je tveganje razkritja intimnih vidikov manjše, zato so posamezniki o sebi pripravljene razkriti več kot iz oči v oči. Anonimno razkrivanje prepoznavajo kot prednost pri spoznavanju partnerja, tako za poglobljanje in gradnjo razmerja kot tudi za njegovo prekinitve, saj prav svoboda razkrivanja omogoča, da posameznika že na podlagi pogovora na spletu dovolj dobro spoznaš, da se lahko odločiš ali je srečanje v živo sploh smiselno:

Preden se v živo dobiš že veš kaj kdo hoče in če se sploh dost ujameta, da bi iz tega kej blo in se je smiselno dobivat. Če se ti zdi, da ne bo šlo, se pač diskretno umakneš in niti ne veš kdo je bil dejansko na drugi strani, tko da nobenga nisi prizadeu in noben ni prizadeu tebe. (Tina)

Glede na rezultate anonimnost v spletna razmerja prinaša sproščenost in zato visoko stopnjo razkrivanja. Kot pravijo uporabnice, lahko nekemu, ki te naslednji dan ne bo prepoznal in prijel za besedo, poveš karkoli. Ko so se pogovarjale z nekom, ki ga na cesti ne bi prepoznale, kot tudi on ne bi prepoznal njih, je pritisk na oba izginil, omogočil sproščeno komunikacijo in pospešil razvoj razmerja.

Odsotnost fizične podobe v kontekstu anonimnosti nas pripelje do naslednje značilnosti računalniško posredovane komunikacije, ki pospešuje razvoj razmerja: **odsotnost fizičnega**. Ta se nanaša na odsotnost fizičnega telesa in omejitev, ki jih ta prinaša v razmerje. Prva omejitev, ki jo splet odstrani, je omejitev videza in posledično fizične privlačnosti, ki pri neposrednem komuniciranju igra pomembno vlogo pri gradnji razmerja. Medtem ko lahko iz oči v oči videz negativno vpliva na razvoj razmerja, po mnenju uporabnic ta na spletu ni tako pomemben. Poudarjajo predvsem osebnostno ujemanje partnerjev ter pravijo, da je odsotnost videza kvečjemu okrepila komunikacijo in gradnjo razmerja. Vendar pa vloge videza in fizične privlačnosti ne moremo popolnoma zanemariti; ne glede na mesto spoznavanja ji velik pomen pripisuje Ana, ki je na spletu nemudoma razkrila svojo fotografijo. Podobno je v hitro svojemu partnerju fotografijo poslala tudi Eva, vendar pa sta kljub temu obe poudarjali, da je najpomembnejše v razmerju, da se partnerja osebnostno spoznata:

Pač dobro sej si morš privlačen bit sam, da je glavna osebnost, da te človek spozna kot osebo, da izve čim več od tebe, da se spoznavaš, da se zastopiš in to je meni vedno glavno blo in nekod pr teh iz oči v oči razmerjih je prehitro prehajal men do intimnih dotikov pa tega ... meni je manjkalo, sploh nism vedla nič od osebe pa je ne vem že oseba napeljevala stvari na spolnost ne. Neki osebi pa je na primer bolj ušeč, da osebo spoznaš preden se v spolnost spustiš. Se mi zdi, da pri fizičnem prehitro vse odide v spolnost ne, medtem ki na spleti pa da tudi osebo počasi res spoznavaš, da vidiš, če ti je ušeč, če mata skupne poglede na življenje in pol se odločiš na podlagi tega ... aha s tem pa bi neki resnega mela, neki za naprej za življenje. (Eva)

Odsotnost fizičnega pa se ne nanaša zgolj na odsotnost videza, vendar tudi na odsotnost neverbalne komunikacije. To je dobro vidno v primeru Ane in Eve, ki sta razmerje kljub razkritju fotografije nadaljevali iz udobja lastnega doma na spletu, saj jima je ta omogočil spoznavanje partnerja ob zakritju neverbalnih namigov, ki bi iz oči v oči lahko potencialno škodile razvoju razmerja:

Ni nekih motečih stvari iz okolja, k bi vplivale na potek spoznavanja, tako da partnerja res lahko dobro spoznaš, še preden se srečata. (Ana)

Meni je pač splet nekak omogoču ne, da ta mimika ni bla vidna ne in da je blo res tisto vidno kaj js mislim ne ... da sm lahk js povedala tist ka mislm ne, da ni nekdo na podlagi mojih telesnih znakov pa fizične podobe neki sklepov ne. Pač tiste negativne stvari k so ljudje na prvi pogled vidl ne, to je ponavad obraz, je zginlo in to je men ful pomagal, da so ljudje res mene spoznal kot osebo ne, ne pač tisti prvi vtis k lahko odbije ne. (Eva)

Uporabnice se opirajo predvsem na to, da odsotnost fizičnih ovir iz razmerja odstrani neverbalno komunikacijo, ki lahko pokvari prvi vtis osebe in vpliva na potek spoznavanja. Bolj sramežljivim posameznikom, kot je na primer Eva, splet omogoča razkritje zgolj tistega, kar želijo povedati z besedami in ne tudi s telesom, zato je spletno spoznavanje bolj osebno.

Glede na rezultate študije odsotnost fizičnega in anonimnost na spletu pospešujeta razkrivanje in zaupanje med partnerjema, kar posledično pospešuje razvoj razmerja; uporabnice uspeh svojega spletnega razmerja močno opirajo na bolj odkrito komunikacijo med partnerjema na

spletu, ki je pripeljala do močnega spletnega razmerja. Ana pravi, da se je zaradi odsotnosti fizičnega stika na spletu »bolj in hitreje odprla kot bi se pri spoznavanju v živo« ter se pogovarjala o marsičem preden sta se srečala iz oči v oči, zato je imela ob srečanju občutek, da se s partnerjem že dobro pozna, zaradi česar se je ob njem počutila varno. Živa celo trdi, da bo zaradi prvotne fizične odsotnosti in večjega posvečanja drug drugemu, njeno razmerje v prihodnosti uspešnejše.

Js menim, da bova midva boljša ko bova enkrat skupej zato, ker se zdej tok pogovarjava in si tok stvari zaupava, veva praktično vse en o drugmu. (Živa)

Zaradi anonimnosti in odsotnosti fizičnega, sem na spletu predvidevala **povišano stopnjo nadzora**, ki pospešuje razvoj razmerja. Uporabnice so poudarjale predvsem prednost nadzora nad predstavitvijo. Ne glede na prostor spoznavanja lahko posameznik o sebi razkrije podatke do določene mere – lahko razkrije ime in priimek ali pa deluje pod psevdonimom, lahko razkrije opis in zanimanja ali ne, enako je tudi s fotografijo. Če pogledamo uporabnice spletnih posredovalnic, je Tina na svojem profilu razkrila zgolj svoje ime in leta in partnerja ni videla do srečanja v živo, medtem ko sta mu Ana in Eva že pred srečanjem poslali tudi fotografijo.

Poleg nadzora nad predstavitvijo so uporabnice poudarjale tudi prednost lažjega izražanja, in sicer zaradi možnosti izbire preišljenih besed in daljšega časovnega odziva pri tekstovni komunikaciji v primerjavi z neposredno komunikacijo. Posledično je bila komunikacija bolj sproščena, neobremenjena z zunanjimi dejavniki in brez prevelikih pričakovanj. Manca omenja, da je bil pogovor prek spleta veliko manj obremenjujoč, saj ni bilo prevelikih pričakovanj in strahov. Tako so lahko povedale, kar so hotele, na način, ki so ga izbrale in se izognile stvarim, ki jih niso hotele povedati drugemu. Eva poudarja predvsem možnost preišljene izbire besed, ko lahko napisano pred pošiljanjem ponovno prebereš in morda tudi spremeniš, namesto hitrega odgovora iz oči v oči, kjer se lahko posameznik hitro zagovori in razkrije, kar ni hotel.

Sodelujoče omenjajo tudi nadzor nad prekinitvijo razmerja, ki je na spletu zaradi anonimnosti in odsotnosti videza lažji. Tina pravi, da se na spletu vsi zavedajo možnosti zavrnitve, ki pa zaradi anonimnosti in odsotnosti fizičnega vsaj manj boli kot iz oči v oči, s čimer se strinja tudi Ana, ki pravi, da je bolečina ob prekinitvi do odsotnosti fizičnega stika manjša.

INTIMNOST

Ker danes živimo v dobi komunikacije, je način za presojanje kakovosti razmerja postala vrsta in količina informacij, ki jih delimo s svojim partnerjem. Vse uporabnice so s svojim spletnim partnerjem veliko komunicirale, saj verjamejo, da lahko osebi na drugi strani računalnika zaradi anonimnosti, odsotnosti fizičnega in povečanega nadzora poveš, kar hočeš. S svojimi spletnimi partnerji so se pogovarjale do te mere, da ob srečanju iz oči v oči niso imele občutka, da osebne stvari zaupajo tujcu. Tina pravi, da je, kljub velikemu številu drugih prijateljev, njen spletni partner postal oseba, ki ji zaupaš in vsakodnevno poveš, kaj se ti je zgodilo. Nadaljuje, da je do te stopnje zaupanja prišlo razmeroma hitro, saj je bilo razkrivanje obojestransko in zaradi anonimnosti predvsem zasebno.

Ker je na spletu komunikacija zelo intenzivna in prihaja do hitrega zaupanja med posamezniki, ki gre z roko v roki z intimnostjo, sem v diplomski nalogi predvidevala visoko stopnjo intimnosti. Uporabnice intimnost razumejo kot močno povezavo med posameznikoma, kjer je večji poudarek čutiti na čustveni kot telesni bližini med partnerjema. Intimnost opisujejo kot »*globoko, čustveno razmerje med partnerjema*«, kot pravi Ana, »*polje zaupanja in varnosti*«, kot pravi Eva in »*zaupanje in sproščenost ob partnerju, da si lahko kar si*«, kot intimnost razume Tina.

Intimnost je torej povezana z visoko stopnjo komunikacije in velik del te komunikacije je bila čustvena komunikacija. Govorijo o čustveni odprtosti in globoki čustveni navezanosti in s tem potrjujejo, da se veliko intimnosti lahko oblikuje preprosto skozi tipkano besedo. Seveda pa zaradi prostora spoznavanja sodelujoče prepoznavajo različne vrste intimnosti, ki stojijo nasproti telesni intimnosti. Opaziti je premik središča intimnih razmerij od telesne k čustveni intimnosti, ki, kot pravi Ana, nastaja z odkrito komunikacijo, zaupanjem in deljenjem čustev. S tem so čustva doživela preobrazbo in to preobrazbo vidijo tudi sodelujoče, ki pravijo, da na spletu, tako iz oči v oči, oseba občuti čustva, le da ta pokaže na drugačen način – ne skozi dotik temveč skozi komunikacijo, ki je najpomembnejši del razmerja.

To je tko, sva zelo povezana in vse si poveva, k si ne morva pokazat telesno. Ne morva se poljubiti al pa objet kadar čutva, da bi se rada poljubila al pa objela, zarad tega morš to pokazat z besedami. In čustvena vez med nama je trdna, ker se morva o temu skos pogovarjat, je še bolj trdna. (Živa)

Svoja razmerja zaradi visoke stopnje razkrivanja in zaupanja že na spletu vidijo kot zelo intimna in kot najpomembnejšo stvar v razmerju prepoznavajo osebnost partnerja pred telesom, ki ima v razmerjih iz oči v oči prehitro preveliko vlogo in lahko zamegli pomen čustvene povezave:

Za mene je intimnost med mano pa med partnerjem, to da je eno polje zaupanja in varnosti in da recimo določene stvari, ki se izrečejo sam ostanejo med nama; določene stvari, k se jih počne, so sam med nama ne; in to je ubistvu v grobem no. Dobro eni še pač rečejo, da tut zavravn spolnost spada, k pač to sam s partnerjem počneš ampak v glavnem pa mi je to, meni je to najbolj pomembno, da mu jaz vse stvari zaupam ne, da to sam on ve, da mi on pomaga pr tem, pa da vem, da se to ne širi kr nekam ... da je neko varno polje, to je za mene tista intimnost. (Eva)

Vse uporabnice so vidno zaljubljene, kar lahko opazimo v uporabi besede »midva«, ki je največkrat posledica čustvene navezanosti. V čustveni povezanosti partnerja doživljamo kot nekoga, ki nam je zelo blizu in nam nekako pripada, kar kaže na visoko stopnjo intimnosti. Opozoriti pa je potrebno, da uporabnice, poleg čustvene intimnosti, telesno intimnost vidijo kot pomemben del uspešnega razmerja, ki ga tudi pričakujejo. Živa poudarja, da s partnerjem ne bosta večno na računalniku in da komaj čaka, da bosta intimna tudi fizično, ko ji svoje ljubezni ne bo potrebno izkazati z besedami, vendar z objemom. To dokazuje, da kljub temu, da je čustvena vez med spletnimi partnerji trdna, saj se morajo o svojih čustvih nenehno pogovarjati in vzdrževati čustveno intimnost, da nadomestijo odsotnost telesne intimnosti, pa ta s časom pridobiva na pomenu za razmerje, saj vse sodelujoče kljub uspešnemu spletnemu razmerju govorijo o želji po fizičnem stiku. Ta je po besedah Ane vsekakor pomemben za »izpolnjujoče, srečno razmerje«.

Razmerja uporabnic pričajo o velikem pomenu čustvene komunikacije za razvoj intimnosti. Rezultati študije primerov podpirajo našete značilnosti sodobne kulture intimnosti, ki jih v svoji raziskavi odkriva Tjaša Žakelj (2012, 20), ki opozarja predvsem na razširjeno enakost med posameznikoma v razmerju in poudarek na samorazkritju in vzajemnem razumevanju med partnerjema v razmerju.

5 ZAKLJUČEK

Splet kot komunikacijska tehnologija prinaša nove načine komunikacije in spreminja medosebna razmerja v družbi. Kot prostor druženja in preživljanja prostega časa, nov prostor za sklepanja prijateljstev kot tudi partnerstev, splet s svojo dostopnostjo postaja temeljni del človeške družabnosti in pridobiva na moči pri graditvi partnerskih razmerij. Podatki kažejo porast uporabe spleta kot orodja za iskanje in spoznavanje partnerjev, poleg tega pa je potrebno številkam načrtnega iskanja in spoznavanja dodati še nenačrtno spoznavanje in tako nam postane jasno, da je splet postal dobra baza za spoznavanje novih ljudi.

Spletno spoznavanje prinaša nove načine intimnega življenja, ki zaradi odsotnosti geografskih, časovnih in družbenih omejitev postaja bolj svobodno in razgibano. Rezultati študije primerov kažejo, da je splet več kot primeren prostor za spoznavanje, saj ponuja razširjene možnosti iskanja in spoznavanja partnerjev, kot tudi nove načine ustvarjanja in doživljanja intimnosti, kjer odkrita intimnost, ki temelji na obojestranskem zaupanju in čustveni bližini, zaradi same narave spletnega spoznavanja pridobiva na pomenu. Rezultati študije primerov so pokazali, da posameznike na spletu zaradi anonimnosti, manjšega vpliva fizičnega videza in večjega vpliva osebnostnih lastnosti in osebnostnega ujemanja preveva občutek varnosti, ki spodbuja razkrivanje in bolj odprto čustveno doživljanje. Za splet je tako značilna odprtost in visoka stopnja razkrivanja, predvsem notranjih občutkov in razmišljanja, kar pripomore k razvoju intimnosti v razmerju.

Priljubljenost spleta za spoznavanje partnerja raste zaradi enostavnosti vzpostavljanja stikov z drugimi in lastnosti računalniško posredovane komunikacije, ki omogočajo zakritost posameznika in tako večji nadzor nad razmerjem. Posameznik se lahko poljubno predstavi, nadzoruje vsebino in hitrost razkrivanja in tako uravnava razvoj razmerja, za razliko od razmerij iz oči v oči, ki so pod družbenim pritiskom velikokrat polna nepričakovanih ovir, ki lahko izničijo možnosti neposredne in odkrite komunikacije. Rezultati študije primerov kažejo, da značilnosti računalniško posredovane komunikacije vodijo v čustveno privlačnost in čustveno bližino med posameznikoma v spletnem razmerju, ki postajajo izziv razmerjem v resničnem življenju. S svojo lahko dosegljivo naravo spletna razmerja mnogim nudijo zadovoljivo stopnjo intimnosti in tako zapeljujejo uporabnike, vendar pa, kljub pričakovanemu vzponu in razvoju spletnih razmerij, ne moremo pričakovati velikega padca potreb po fizičnih razmerjih. Odkrita intimnost v sodobni družbi pridobiva na pomenu, vendar telesna intimnost ostaja pomembna nadgradnja odkrite intimnosti. To so potrdili tudi rezultati

študije primerov, kjer so sodelujoče, kljub uspešni komunikaciji in doseženi čustveni intimnosti na spletu, velik pomen pripisale tudi želji po fizičnem stiku.

Moj sklep je, da spletna razmerja pridobivajo na pomenu, ker v družbi, ki vedno bolj ceni komunikacijo in čustva, splet predstavlja nov čustveni prostor, kjer lahko ljudje to svobodno počnejo. Pojavlja se sproščeno spletno spoznavanje ob odsotnosti zunanjih pritiskov, zato je komunikacija odprta in poglobljena, kot tudi razmerja. S študijo primerov sem potrdila raziskovalno vprašanje in dokazala, da se na spletu pojavlja visoka stopnja razkrivanja in zaupanja, kar vodi v visoko intimna razmerja, ki lahko uspešno prestopijo v fizično resničnost.

Splet in njegove možnosti uporabe naraščajo, stigma spoznavanja partnerjev na spletu pada in tako splet postaja pomemben del trga partnerskih razmerij. Predvidevati prihodnost je težko, vendar lahko glede na razvoj tehnologije v preteklosti sklepam, da se bo rastoč pojav uporabe spleta na področju partnerskih razmerij nadaljeval. Predvsem zaradi odsotnosti prostorskih, časovnih in družbenih ovir, bo splet v prihodnosti vedno pogostje predstavljal odskočno desko v partnersko razmerje iz oči v oči.

6 LITERATURA

Anderson, Traci L. in Tara M. Emmers-Sommer. 2006. Predictors of Relationship Satisfaction in Online Romantic Relationships. *Communication Studies* 57 (2): 153–172.

Baym, Nancy K. 2010. *Personal connections in the digital age: Digital median and society series*. Cambridge: Polity Press. Dostopno prek: Google Books.

Ben-Ze`ev, Aaron. 2004. *Love online: Emotions on the Internet*. Cambridge: Cambridge University Press.

Cocking, Dean. 2010. Plural selves and relational identity: Intimacy and privacy online. V *Information technology and moral philosophy*, ur. Jeroen van den Hoven in John Weckert, 123–141. Cambridge: Cambridge University Press.

Cooper, A. in Sportolari, L. 1997. Romance in cyberspace: Understanding online attraction. *Journal of SexEducation and Therapy* 22: 7–14.

Giddens, Anthony. 2000. *Preobrazba intimnosti: spolnost, ljubezen in erotika v sodobnih družbah*. Ljubljana: Založba/*cf.

--- in Christopher Pierson. 1999. *Conversations with Anthony Giddens: Making sense of modernity*. California: Stanford University Press.

Green, Melanie C. 2007. Trust and social interaction on the internet. V *The Oxford handbook of internet psychology*, ur. Adam Joinson, Katelyn McKenna, Tom Postmes in Ulf-Dietrich Reips, 43–52. New York: Oxford University Press.

Gross, Neil. 2005. Detraditionalization of Intimacy Reconsidered. *Sociological Theory* 23 (3): 286–311.

Illouz, Eva. 2010. *Hladne intimnosti: Oblikovanje čustvenega kapitalizma*. Ljubljana: Založba Krtina.

Internet World Stats. Dostopno prek: <http://www.internetworldstats.com> (5. julij 2012)

Jamieson, Lynn. 1998. *Intimacy: Personal relationships in modern society*. Oxford: Polity Press.

Jochen, Peter in Patti M. Valkenburg. 2007. Who looks for casual dates on the internet? A test of the compensation and the recreation hypotheses. *New media and society* 9 (3): 455–474.

Joinson, Adam N. 2001. 'Knowing me, knowing you: reciprocal self - disclosure in Internet-based surveys'. *CyberPsychology & Behaviour* 4 (5): 587–591.

Jones, Steve, ur. 2003. *Encyclopedia of New Media. An essential reference to communication and technology*. New York: Sage Publications, Inc. Dostopno prek: Google Books.

Kiesler, Sara, Jane Siegel in Timothy W. McGuire. 1984. Social psychological aspects of computer-mediated communication. *American Psychologist* 39 (10): 1123–1134.

Kuhar, Roman, Tina Kogovšek in Alenka Švab. 2010. Ljubezen na prvi klik: Uporaba interneta za spoznavanje intimnih in seksualnih partnerjev. *Družboslovne razprave* 26 (65): 45–64.

Lawson, Helene M. in Kira Leck. 2006. Dynamics of Internet Dating. *Social Science Computer Review* 24 (2): 189–208.

Luthar, Breda in Tanja Oblak Črnič. 2009. *Mobilni telefon in transformacija vsakdana*. Ljubljana : Fakulteta za družbene vede.

McKenna, Katelyn, Amy S. Green in Marci E. J. Gleason. 2002. Relationship formation on the internet: What's the big attraction? *Journal of social issues* 58 (1): 9–31.

Merkle, Erich R. in Rhonda A. Richardson. 2000. Digital Dating and Virtual Relating: Conceptualizing Computer Mediated Romantic Relationships. *Family Relations* 49 (2): 187–192.

Musek, Janek. 1995. *Ljubezen, družina, vrednote*. Ljubljana: Educy.

Oblak, Tanja. 2000. Mitske podobe o »Življenju na mreži«: Od poljubnih identitet do izgubljenih skupnosti v kibernetnem prostoru. *Teorija in praksa* 37 (6): 1052–1068.

--- 2004. Kultura druženja Chat room generacije: »Za užitek gre!«. *Javnost* 11: 75–88.

--- in Gregor Petrič. 2005. *Splet kot medij in mediji na spletu*. Ljubljana: Založba Hermina Krajnc.

Pettit, Philip. 2010. Trust reliance and the internet. V *Information technology and moral philosophy*, ur. Jeroen van den Hoven in John Weckert, 161–174. Cambridge: Cambridge University Press.

Praprotnik, Tadej. 2003. *Skupnost, identiteta in komunikacija v virtualnih skupnostih*. Ljubljana: ISH.

--- 2005. E-Romance. *Monitor ISH* 7 (2): 47–66.

Rong, Zeng. 2003. *Loving on the net: How People Understand Their Love Life In Cyberspace*. Conference Papers. San Diego: International Communication Association.

Rosen D., Larry. 2008. The Impact of Emotionality and Self-Disclosure on Online Dating versus traditional Dating. *Computers in Human Behavior* 24: 2124–2157.

Sproull, Lee S. in Sara Kiesler. 1986. Reducing social context cues: Electronic mail in organizational communication. *Management Science* 32 (11): 1492–1512.

Strehovec, Janez. 1998. *Tehnokultura – kultura tehn: filozofska vprašanja novomedijskih tehnologij in kibernetne umetnosti*. Ljubljana: ŠOU, Študentska založba.

Šadl, Zdenka. 1999. *Usoda čustev v zahodni civilizaciji*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.

Škerlep, Andrej. 1998. Model računalniško posredovane komunikacije: Tehnološka matrica in praktična raba v družbenem kontekstu. V *Internet v Sloveniji*, ur. Vasja Vehovar, 24–53. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Tidwell, Lisa C. in Joseph B. Walther. 2002. Computer-mediated communication effects on disclosure, impressions, and interpersonal evaluations: Getting to know one another a bit at a time. *Human Communication Research* 28(3): 317–348.

Ule, Mirjana. 2000. *Sodobne identitete: V vrtincu diskurzov*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.

Ule, Mirjana. 2005. *Psihologija komuniciranja*. Ljubljana: FDV.

Žakelj, Tjaša. 2012. *Sodobna partnerstva: Spoznavanje po spletu*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Walther, Joseph B. 1996. Computer-mediated communication: Impersonal, Interpersonal and Hyperpersonal Interaction. *Communication Research* 23: 3–43.

--- in Malcolm R. Parks. 2002. Cues filtered out, cues filtered in. Computer-mediated communication and relationship. V *Handbook of interpersonal communication*, ur. Mark L. Knapp in John A. Daly, 529–563. London: Sage Publications.

Whitty, Monica T.. 2003. Cyber-flirting: Playing at Love on the Internet. *Theory Psychology* 13 (3): 339–357.

--- in Adrian N. Carr. 2006. *Cyberspace romance: The psychology of online relationships*. Hampshire, UK: Palgrave Macmillan.

Witty, Monica. 2007. Love Letters: The development of romantic relationships throughout the ages. V *The Oxford handbook of internet psychology*, ur. Adam Joinson, Katelyn McKenna, Tom Postmes in Ulf-Dietrich Reips, 31–42. New York: Oxford University Press.

PRILOGE

Pozdravljeni, moje ime je Tjaša Kenda. Danes vas bom povprašala po izkušnji z iskanjem in spoznavanjem potencialnih partnerjev na spletu. Zanimalo me bo predvsem vaše čustvovanje na spletu in intimnost s spletnimi partnerji.

Priloga A: Transkript intervjuja – Živa, 28 let

Ali ste trenutno v partnerskem razmerju na spletu?

Sem, že kr neki časa.

Kateri so razlogi, da ste iskali potencialnega partnerja preko spleta?

Js se nism odločila za iskanje partnerja, to je bla zelo spontana stvar, ful spontana. Tko je blo, da se midva ubistvu poznavava že tri leta, preko se pravi facebooka, ampak nikol nisva spregovorila več kot tri besede v teh treh letih in potem sm si js nardila pač nek nov tak social network zadevo k se imenuje tumbler blog in je on mene začel tm spremlat in je on anonimno se začeu tm z mano pogovarjat, ker je mislu, da ne dobi dovolj moje pozornosti na facebooku. In tm je dobil mojo pozornost in js zlo doug časa nisem vedla s kom se pogovarjam. Js sm se u bistvu zalubla v osebo k nism vedla kdo je, kako zgloda, kaj je, nič.

Torej je vajino razmerje na začetku zelo temeljilo na anonimnosti in breztelesnosti, sta se spoznavala samo s pomočjo osebnosti?

Tako

Ali se vam zdi internet učinkovito orodje za iskanje in spoznavanje partnerja?

Uff (vzdihne) Js nej povem najprej to, da je internetno razmerje zlo zlo teško, ful. Učinkovit, kaj pa vem ... mislm, js ga zdej tok ljubim, da bi mi blo lepš, če bi ga spoznala v živo takoj. Je res, da sm ga tako mela priložnost spoznt ga zgolj besed kakšen je, kako se vede, sam ljudje ... se mi zdi, da morš doug časa nekoga spoznt, čez leto življenje človeka spoznavaš, vedno je neki nouga, vedno neki nouga pride tako da, ne vem kako obrazložit če se mi zdi internet učinkovit, kako si to misnla?

Ali mi lahko poveste, kaj vas je na spletu tako pritegnilo, da ste nadaljevali svoje razmerje le z besedami?

Mene je on prtegnu. Lahko sm se brezskrbno z njim pogovarjala in mene je on, kako je slovenska beseda za to, charmed me, očaral me je. Popolnoma me je očaral. Z besedami ...

dons praujo sicer, da so besede prazne ampak js se ne strinjam s tem ampak ja, ful me je očaral.

Torej bi lahko rekli, da vam internet daje neko svobodo, da spoznate osebnost partnerja?

Tako. Ampak ta osebnost, vsak je na začetku, al na internetu al pa če se dva poznata, vsak je na začetku mal drugačen. Se precej trudi, potem to kasneje se mi zdi preide v neko vsakdanjost oziroma ne vem kako bi temu rekla ... ampak je pa plus interneta to, no ja, da se dva lahko res pogovarjata. Ni fizičnega stika, ni seksa, ni tega in najdeš druge stvari potem v tem človeku ane.

Ali se vam zdi, da vam je ta odsotnost telesa pomagala, da ste razvili svojo identiteto in bolje spoznali njegovo?

Js sm svojo identiteto mela od samga začetka, js nisem nč razvijala ... nikoli nism nč prikrivala, spreminjala ... js sm bla od samga začetka zelo iskrena z njim, on pa tud z mano. To je biu ogromen plus. Ni tko, nism js šla na nek dating site, tega se nisem nikol poslužvala, al pa kšn network, kjer se ljudje spoznavajo k majo enake interese ... ni blo tega. Mislm sva se že prej poznala iz facebooka, biu je moj prjatu izmed petstotih na facebooku, ampak šele skozi blog, ta ta drug social network, sva se spoznala. In on je biu popolnoma anonimn, in je to trajal kšne tri štiri tedne preden je on men povedu kdo on sploh je.

Ali se vam zdi, da prvotna odsotnost zunanjšega videza na spletu vpliva na razvoj razmerja na spletu?

Ja se mi zdi, da vpliva, ampak se mi zdi, da tudi videz velik vpliva.

Kaj pa razdalja, ali se vam zdi razdalja med partnerjema na spletu ovira za razvoj razmerja?

Ovira ni, ne ni. Niti slučajno ni ovira. Če dva hočta, bosta storila vse, da bosta skupi. Mislm on je iz Kolumbije, kjer tud težko vizo dobi, da pride kamorkoli, ampak naju to ni ustavlo. Je pa potrebno velik truda.

Zdaj bi vas pa prosila, če mi lahko prosim opišete svojo izkušnjo z iskanjem in spoznavanjem partnerja na spletu, svojo izkušnjo s tem moškim? Kako sta navezala stik, kako sta razvijala razmerje, koliko časa je to trajalo in tako naprej.

Ja, sej pravim, tri štiri tedne je trajal to, da js nism sploh vedla kdo to je, predn mi je povedu, kdo je. On je biu popolnoma brez obraza. Js sm si nardila sicer svojo sliko o njem ampak nikol si nism predstavljala kako on zgleda, bolj kakšen je. In taktrt sm ga js začela spoznvat in potem, ko se mi je razkril, sm ugotovila tudi, da dobr zgleda (smeh) Seveda to je faktor. Js mislm, da je zunanost še vedno pomembna kljub vsemu, da mava neko kemijo, ker telesne kemije midva še ne morva čutt. In potem sva se začela pogovarjat in se že več kot štiri mesece pogovarjava dnevno, sva tut že prežvela 12 ur za računalnikom in se pogovarjala. Računalnik je zdej moj najboljši prijatelj. (smeh) Vse temelji na tem, da se midva ogromno ogromno pogovarjava in midva sva se, mislm, ljubila takoj na začetku. To je samo močnej ratal s časom in midva se bova poročila.

Ali se vam zdi, da ste v pogovorih preko spleta bolj odprti? Ali z veseljem in brez strahu odprto pripovedujete in odkrito razpravljate o dobrih in slabih trenutkih življenja?

Ja, definitivno. Bolj kot če bi ga srečala. To je popolnoma res, to drži, da lahko več poveš, bolj se razkrivaš, bolj si ti. Hitreje in brez strahu se lahko pogovarjaš o vsemu.

Torej lahko rečete, da zaupate vse, kar bi zaupali iz oči v oči, vendar bolj svobodno, ker čutite, da imate nadzor?

Tako, ja.

Ali svojemu spletnemu partnerju zaupate svoje najbolj osebne misli in čustva in kako hitro je do tega prišlo?

Ja. Jst sm sploh tak človk, da sm zelo odkrita in strastna in hitr povem kaj in kako in tud velikrat je že pršlo do konfliktov, sva se tud že skregala mnogokrat. Mislm mnogokrat, teško je. Sploh na začetku je vse tko pravljjično potem pa pride teško ... sploh midva k se bova poročila in pride zravn ceu kup enga stresa zarad poroke in tko naprej, tko da ...

Torej vi se čez tri tedne selite v Kolumbijo, da se poročita?

Ne, ne selim se, ne drži. Js grem čez tri tedne v Kolumbijo, kjer se bova poročila, in potem se on preseli sem. Mava sicer problem zard vize in tko ampak ja, pride on k men. Je enga trdega dela, da tako vezo ohranš. To, da se bova pa midva poročila, je bla pa odločitev že zlo na

začetku najine veze, ker sva čutla, da želiva bit do konca življenja z drugim. Kokr se to ful romantično sliši in pravljичno, js si še vedno želim, da bo temu tako, kljub temu, da strahovi pa so seveda, vsaj jst jih mam velik.

Ali lahko rečete, da je zaupanje v središču vajinega odnosa?

Tako. Komunikacija je najbolj pomembna in midva si poveva vse, zaupava vse in tud zato zaupava en drugmu. Ful mava komunikacije, k drugi pari se mi zdi, da je nimajo tok. Pride vse ... se mi zdi, da pri nama niso stvari samoumevne. Če si v vezi, kjer se lahko vidš in tko, stvari hitr ratajo samoumevne, pri nama pa stvari enostavno ne morejo bit samoumevne, ker je potrebnga velik velik truda iz obeh strani.

Do kolikšne mere zaupate, delite čustva s spletnim partnerjem? S čustvi mislim predvsem do kolikšne mere mu zaupate svojo všečnost, zaljubljenost, ljubezen ...

Midva sva zelo čustvena, do konca, do kokr se da. On ve, v središču mojga srca kaj js čutim, kaj mam u seb. To je tko, sva zelo povezana in vse si poveva, k si ne morva pokazat telesno. Ne morva se poljubit al pa objet kadar čutva, da bi se rada poljubila al pa objela, zarad tega morš to pokazat z besedami. In čustvena vez med nama je trdna, ker se morva o temu skos pogovarjat, je še bolj trdna.

Ampak so pa teške te stvari. Teško je to razumet , še sama teško razumem kako midva tko funkcionirava, mislm ... js se bojim konstantno.

Torej, ali so vaša čustva doživela kakšno preobrazbo? Kako lahko opišete spremembo svojih čustev če primerjate razmerja, ki ste jih imeli iz oči v oči, z razmerjem, ki ga imate sedaj na spletu?

Seveda so drugačna. Mislm ... lahko ravno tako čutiš ljubezen, srečo, žalost, karkoli ... ampak si poveš prej. Dva sta lahko v nekem razmerju, kjer se vidta dnevno, se skregata, sta mal jezna en na družga, se dva dni ne vidta in se potem vidta in sta okej. Midva se morva pogovort okol tega, o vsaki stvari ... midva ne morva kr zapret oči, ne, to se ni zgodil, se vidva čez dva dni in bo vse kul. Mislim, js ga nimam blizu in je potrebnih tok enih drugih stvari zato da sploh pelejo stvari. Komunikacija je spremenila moja čustva k jih zdej čutm skos k se morm skos o njih pogovarjat in mu dat vedt da so tm.

Zdaj pa, če mi lahko poveste, kako razumete intimnost, v resničnosti in na spletu? Ali med tema vidite razliko?

Seveda je razlika. Mism midva telesno še nisva bla intimna ampak je neka telesna intimnost pa čustvena intimnost ane ... to dvojce se razlikuje in midva mava zaenkrat čustveno intimnost. Če se pa dva pogovarjata tudi o telesni intimnosti, kaj si en drug želi, se mi zdi da potem ni ovire, da potem, ko se enkrat to zgodi, da je intimnost samo še močnejša ... mislm mene ni strah, tega me pa ni strah, da ne bo ok. In seveda je razlika med intimnostjo na spletu pa intimnostjo v živo ampak zato pa pač vzdržujeva zdej odnos, da bova nekega dne lahko skupi čustveno in telesno. Midva ne bova celo življenje na računalniku ... mislm js bi tut teško, to je bil splet okoliščin, da sva se midva tko spoznala in js komi čakam, da bom lahko tud fizično intimna z njim in drugače intimna z njim ... da mi mogoče kdaj ne bo treba rečt kok ga mam rada ampak ga bom lahko sam objela in bo on to čutu z moje strani. Mislm to je moja največja želja.

Torej vi dojemate svoje razmerje kot globoko intimno, le da trenutno še temelji na bolj čustveni intimnosti razkrivanja, ki pa bo kmalu prerasla tudi v telesno intimnost?

Ja. Sploh pa obstajajo tudi drugi načini, da sta dva na spletu intimna ... lahko sta telesno intimna dva tudi preko spleta brez da bi drug drugega dotikala.

Ali verjamete, da je anonimno razkrivanje pripomoglo k razvoju intimnosti vajinega razmerja?

Ja, definitivno. Js menim, da bova midva boljša ko bova enkrat skupej zato, ker se zdej tok pogovarjava in si tok stvari zaupava, veva praktično vse en o drugmu. Nimam strahu, da bi blo kej drgač kokr je zdej, k se bova vidla.

Če primerjate svoje razmerje na spletu z razmerji, v katerih ste bili v fizični resničnost – kaj je zares drugače, če odtehtate telo? Kaj je boljše in kaj slabše na spletu kot v resničnosti?

Boljša je komunikacije, to je enkrat ena. Bolš je to, da si velik več poveva kokr v mojih prejšnjih vezah, ko nisem mela vez na daljavo ne oziroma internetne veze. Zaupava si in razčistva vsak problem k ga mava medtem ko, kadar sem mela vez tko, se je velikrat zgodil, da so tej problemi pač samo bli pozabljeni, se nikol nismo vrnil nazaj k njim dokler niso čez neki časa pršlo to vn v prepiru ... sej pravm, komunikacija je taka beseda, s katero lahko vse povem vse kar je pozitivnega tle. Kar je negativno je, da je zelo zelo teško. Js v življenju

nisem pogrešala nikogar tok močno kot pogrešam njega. Da se borim vsak dan s strahovi. Da ... mogoče je pol tud od posameznika odvisno ampak mene je strah tud tega, da mogoče pa on ne čut točno tko kokr jst al kaj kljub temu, da si poveva ... ne znam sploh opisat no ampak jst mam velik strahov in iz tega vidika je težko.

Ali se vam zdi, da imate na internetu večji nadzor nad razmerjem? Nadzor mislim, da lahko začnete ali recimo prekinete stik kadar hočete in morda občutite manj bolečine ob izgubi spletnega partnerja?

Nadzor že ampak niti slučajno čustvena bolečina ni manjša. Čustvena bolečina je kvečjemu večja. To ne drži, mislim, čustvena bolečina je lahko samo večja, zato ker sva si tok povedala, zato k sva se tok zalubla ... mislm k se pogovarjava, on tud nima kamere tko da če greva na skype more it on na nek public place, se prav se ne vidva v obraz medtem ko se pogovarjava ... dostkrat on razume moje besede napačno, js njegove besede napačno, mislim ne morš kr prekint no. Če je ljubezen js mislm, da ne morš kr prekint. Ni to kr tko ... bolečina je pa lahko enaka če mata dva preko spleta vezo al pa da se lahko vidta ne. Jst tega ne vidm tko, da lahko kr prekineš stike in jo odneseš brez bolečine, ne če si zalublen.

Jaz vas gledam in poslušam in vidim, da ste res zaljubljeni in zelo čustveno navezani na svojega partnerja. Ali pričakujete, da se bo kaj spremenilo preden odpotujete v Kolumbijo ali ko pridete tja in se telesno vidite?

Pričakujem samo še močnejša čustva, še močnejšo ljubezen in poroko. Pričakujem pa, da bo lažje, ko bova enkrat skupi.

Kaj pa ko ste rekli, da se bo on potem preselil v Slovenijo ... glede na to, da se bosta poročila, bo on najbrž dobil vizo

Vizo je težko dobit, Kolumbija ... če bi js spoznala nekoga k je iz kle blizu nekje bi blo to velik laži tko da midva mava dodatno oviro ... a bo on sploh dobil vizo ali ne, s poroko je tok enih papirjev in tok enih finančnih skrbi potem to zraven potegne, ker kr so izdatki, tko da ne vem, ne vem ... strah me je, da on sploh ne bo dobil vize, ker ne vem kaj bova potem ampak drugače pa, ko on pride sm, sm mu js pač že zrihtala službo, stanovanje si poiščem takoj ko pridem nazaj, tko da to mam nekak zrihtan ... mam nek vsaj two year plan.

Kaj pa v primeru, da se stvari ne iztečejo najbolje in vize ne dobi, ali ste se pripravljene preseliti v Kolumbijo?

Ja, ja, ja. Moja želja je zgraditi razmerje kot če bi ga spoznala v živo. Oba sva zelo čustvena pa strastna in to je tudi plus, da lahko prek neta spoznaš nekoga k je podoben tebi, k ma podobne interese. Kle je pa tko da hodiš na zmenke, stalno hodiš na zmenke in na začetku itak nisi ti ti ne, ker želiš bit najboljši in oh in sploh do tistga človeka k ga spoznaš k ti je všeč, tle si pa od samga začetka ti, vsaj midva sva blat tko no od začetka midva, nikol se nisva pretvarjala. Tako je pri nama, ni pa nujno, da je tko pr drugih. Js verjamem, da velik ljudi prek spleta se lahko pretvarja ne ... js gledam najino izkušnjo in js si želim, da se ta izkušnja ne bo izkazala za negativno čez čas. To je edina moja želja. Da bo vse ... kako js njemu rečem, da bo fireworks.

Priloga B: Transkript intervjuja – Manca, 31 let

Ali ste trenutno v partnerskem razmerju na spletu?

Midva s fantom sva že prerasla internet ampak sva pa na internetu začela. Sva velik pretipkala in se zabavala doma za računalnikom predn sva se dejansko dobila in vidla. Ga pa še vedno sm pa ke uporablava pa si kšno sporočilce pošleva namest da se po telefonu kličeva.

Kateri so razlogi, da ste iskali potencialnega partnerja preko spleta?

Nism mela posebnega razloga, k nism niti iskala fanta; js sm iskala kuharske nasvete in končala s fantom. (smeh) Js zlo rada kuham in prirejam zabave s hrano in dobr jem in sm kot vedno brskala po internetu za raznimi recepti in sm se na Kulinariki zapletla v pogovor, tko da nism iskala partnerja, sva se po nesreči najdla.

Ali je vajino razmerje na spletu temeljilo na anonimnosti in breztelesnosti, sta se spoznavala samo s pomočjo besede?

Ja midva se nisva prej poznala in tud kr neki časa se nisva dobila ampak sva samo klepetala na internetu. Ene dva mesca, mogoče kšn tedn več sva samo tipkala. K sva si izmenjala maile sva si vedno več pisala in sm se prou začela veselit sporočil in sm cele dneve sam preverjala mail in razmišlala kaj mi je napisu in kaj mu bom napisala nazaj ... sm se prou zagledala vanga čeprou ga nisem poznala. Mislm sm velik vedla; mi je povedu, da ma 29 let in kaj dela in kaj ga zanima, kaj rad počne in tko ampak si nisva nikol slik poslala al pa se po skype slišala, da bi se vidla tko da ja, vse je temeljil na anonimnosti. Sm vedla stvari o njemu, ker sva se velik pogovarjala predn sva se dobila ampak takrat ga ne bi na cesti prepoznala.

Ali se vam zdi internet učinkovito orodje za iskanje in spoznavanje partnerja?

Sm bla prijetno presenečena, da sm se zapletla z nekom na internetu; in da se je tok dobr izšlo. Nikol prej še nism nobenga tko spoznala. Midva sva zdej že eno leto skupi in se mava super. Mogoče se drgač nikel sploh ne bi spoznala al pa si ne bi bla všeč kaj pa js vem. Tko sva pa čist neškodljivo klepetala in sva ugotovila, da naju zanimajo iste stvari in da si želiva iste stvari in sva se zato tud odločila dobit na pijači, kar se je izkazal za dobro potezo. Internet je biu dobr začetek.

Ali bi lahko rekli, da vam je internet dal nekakšno svobodo, da spoznate osebo?

Ja js mislm da ja. Zato k je blo vse tok sproščen pa nč obremenjujoče, da sva se res lahko pogovarjala. Nobenih velikih pričakovanj, da bo kej iz tega in če nč ne prčakuješ je včasih najbolj. Mogoče bi blo drgač če bi prou iskala fanta ampak midva nisva prčakvala, da se bova zapletla u vezo. Mau sva klepetala in k veš da te ne bo noben na cesti za rokav pocuku se lahko pogovarjaš o čemer hočeš in sva se ful spoznala. Se nisva pa čist nč mn pogovarjala k sva se na pijači dobila ... mislm k sva mela obadva občutek, da se že sto let poznavata k sva se tok pogovarjala na internetu. Hvala bogu je biu normalen in simpatičen k sva se dobila, tak k se je predstavu.

Ali se vam zdi, da je anonimnost in odsotnost telesa pomagala pri gradnji razmerja?

Ja na začetku k sva si začela dopisvat si nisva mislna, da bova kdaj par tko da sva se sam vedno več pogovarjala in ni blo potrebe za kej več. Šele pol, k sva se že tok spoznala in si bla všeč je pršla tud potreba, da se vidva. Je pa sigurno to, da sva bla anonimna pomagal, da sva se sploh tok pogovarjala pa pol vidla, da se bo treba dobit. Pol sva pa valda neki časa preživlala več časa v postli k kje drugje.

Ali se vam zdi, da prvotna odsotnost zunanjega videza na spletu pozitivno vpliva na razvoj razmerja na spletu?

Kako zgledaš je pomembno k se v živo vidš ne na internetu. Pač da me je mau pohecu pa poflirtu ni blo važn kako zgleda. Js sm bla mau osamljena in sm rabila mau pozornosti tko da ni bla ovira, da nisva vedla kako kdo zgleda, kvečem pomagal je, da sva bla čist sproščena in sva se pogovarjala in hecala in tko ... Ne vem kako bi reagirala če bi pred mene stopu čist drgačen fant ampak hvala bogu je moj lušn. (smeh)

Zdaj bi vas pa prosila, če mi lahko prosim opišete svojo izkušnjo z iskanjem in spoznavanjem partnerja na spletu, svojo izkušnjo s tem moškim? Kako sta navezala stik, kako sta razvijala razmerje, koliko časa je to trajalo ...

Spoznala sva se na forumi z recepti. Gledala sva in komentirala iste recepte, zapletla sva se v pogovore o isti hrani ... najprej sva se pogovarjala samo o hrani na forumu pol sva si pa izmenjala maile, da bi si lahko kdaj pa kdaj poslala kšn dobr nasvet in sva si ... in kr naenkrat sva si vedno več pisala in se pogovarjala ne sam o hrani ... js sm mu povedala stvari k jih poveš prjatlom k jih doug poznaš in on je men povedu velik o seb in začneš zaupat. Pa velik sva se hecala in sva si ratala ušeč in sva se sčasoma dobila in sva še vedno skupi. Na netu sva bla ene dva mesca, zdej sva pa skupi že eno leto.

Ali se vam zdi, da ste v pogovorih preko spleta bolj odprti? Ali z veseljem in brez strahu odprto pripovedujete in odkrito razpravljate o dobrih in slabih trenutkih življenja?

Sigurno se več pogovarjaš. Drgač je, k ta človek s kerim se pogovarjaš ne ve kdo si in kako zgledaš tko da mu lahko poveš kar hočš. Sej drgač sm tut vedno mela fante s kerimi sm se lahko tko o vsemu pogovarjala ampak šele po tem, k sva bla že neki časa skupi k fantje se prestrašjo če pokažš preveč resnosti tko da morš skos mau pazt. Midva sva se pa pogovarjala o vsemu; kašn dan sva mela, kaj se nama je zgodil, tud o starih vezah sva se pogovarjala in zakaj sva še vedno sama in kaj hočva ... res use. Lahko mau bl povrtaš v človeka pa tud poveš kar hočš.

Ali ste svojemu spletnemu partnerju zaupali svoje najbolj osebne misli in čustva?

Ja res sva se o vsemu pogovarjala. Pa vedno več sva flirtala in js sm mu tud na internetu povedala, da mi je ušeč in pol me je hecu če ga že kej pogrešam če si kšn dan nisva pisala pa če sm kej lepga sanjala o njemu pa ... sva si kr zaupala tud zlo osebne misli ja.

In kako hitro je do tega prišlo? Hitreje/počasneje kot bi do tega prišlo iz oči v oči?

Ja zdej kako hitro je do tega pršlo ... hitro. K sva si maile dala sva teden, dva recimo še mau pazla pa sva se bolj prijateljsko pogovarjala pol so začele pa zgodbice vn prhajaj pa fore padat pa flirtanje in sva kr na računalniku visela in se pogovarjala.

Do kolikšne mere ste zaupali in delili čustva s spletnim partnerjem? S čustvi mislim predvsem do kolikšne mere ste mu zaupali svojo všečnost, zaljubljenost, ljubezen ...

Js sm mu kr povedala, da mi je všeč. Sm mu kr povedala, da so mi najini pogovori ušeč in da mi je on ušeč in sva začela razmišlat, da bi se dobila k sva se res razumela.

Ali so vaša čustva doživela kakšno preobrazbo? Kako lahko opišete spremembo svojih čustev če primerjate razmerja, ki ste jih imeli prej iz oči v oči, z razmerjem, ki ste ga imeli na spletu?

Ja drgač je če človek pred tabo sedi al pa če sediš doma za računalnikom. Mislm čustva so, tud prek računalnika se zaljubiš in maš metulčke v trebuhu, sam da pač drgač kažeš svoja čustva. Zdej k sva skupi se lahko za roke primeva pa se objameva pa lupčkava ... prej sva si pa napisala kaj čutva pa na koncu sporočila sva poslala zvezdice ... ta čustva so se zlo hitr pojavla. Enostavno sva se ujela in se vedno več posvečala en drugmu, vedno več sva si povedala in morm rečt, da sm bla umes kr mau zaskrblena, da se tok ukvarjam z nekom na netu, da tok nanga mislm skos pa sploh ne vem kdo je in k sva se pa odločila, da se dobiva, me je kr skrbel kaj bo.

Torej lahko rečete, da ste bili že na spletu zelo čustveno navezani nanj?

Sm bla kr navezana nanga. Kokr se sliš čudn, da kr pogrešaš nekoga k ga ne poznaš pa ga nikol nisi vidu je blo tko. Kr gledaš na mail pa čakaš da ga lahko klikneš in razmišlaš kaj mu povedat...

Zdaj pa, če mi lahko poveste, kako razumete intimnost, v resničnosti in na spletu? Ali med tema vidite razliko?

Intimnost je, ko sta si dva človeka zelo blizu. Na internetu je intimnost pač pogovorna al kako se reče; kaj si povesta, kako sta si dva podobna, kako se ujameta ... lahko je tud telesna ampak ne skapaj. (smeh) V resničnosti je pa še telesna intimnost k si lahko vse še pokažeta. Pač obstaja več vrst intimnosti.

Ali lahko rečete, da ste bili s svojim partnerjem že na spletu intimni?

Ja. Pač pogovorno, k sva si tok velik dopisvala in se pogovarjala o vsem živem tko da k sva se vidla sva že čutla ful povezavo.

Ali verjamete, da je anonimno razkrivanje pripomoglo k razvoju intimnosti vajinega razmerja?

Bi kr rekla, da ja. Midva nisva planirala, da se bova kdaj vidla tko da sva si velik povedala. Pač vse daš iz sebe in kr naenkrat maš na računalniku nekoga k mu vse poveš, k te razume, pa spravla te v smeh in ti je vedno bolj všeč. K sva se enkrat dobila sva se res poznala in sva šla sam naprej.

Če primerjate svoje razmerje na spletu z razmerji, ki ste jih začeli in končali iz oči v oči – kakšna je glavna razlika? Če odtehtate telo, kaj je boljše in kaj slabše na spletu kot v resničnosti?

Zdej razlika ... mogoče to, da lahko na internetu takoj poveš kdo si in kaj hočeš in če hoče iste stvari, si dopisuješ še naprej, če ne pa ne. Takoj zveš, če hoče to kar ti, k drgač si lahko kr doug z nekom, pa greš pol narazen k hočš več on pa ne al pa on hoče preveč. Pa na netu če se ne izide se pač ne izide, noben se ni vidu tko da ni take panike k sam ti veš kaj je blo... drgač pa bl pazš pa bl počas gre vse k si lahko ful prizadet. Pa tut ni fajm če gre kej narobe in se morš pol izogibat pa ne veš komu kej povedat k vsi tok radi opravljajo. Mislm sej ne morš bit večno na netu ampak se pa lahko spoznaš s kom k ga drgač mogoče ne bi in se še vedno pol lahko dobiš.

Priloga C: Transkript intervjuja – Eva, 24 let

Ali ste trenutno v partnerskem razmerju na spletu?

Zdej v partnerskem razmerju na spletu trenutno nisem, bla sem in se je pač razvilo nekej več ne, sva se začela tut u živo spoznavat.

Torej imate izkušnje s spoznavanjem ljudi na spletu čeprav trenutno niste v spletnem razmerju?

Ja.

Kateri so razlogi, da ste iskali potencialnega partnerja preko spleta? Ali ste ga iskali namerno?

Zdej namerno ga nisem iskala, sem pa tko bolj sramežljivi tip človeka ne. Js sm ... k sm bla majhna sem se fantov ustrašila dostkrat ne, pač ženske, punce smo različne ne ... ene bolj pristopijo, druge rajš čakajo, da pač fant do njih pride ne in js sm vedno bolj sramežljiva bla in fantje so to moje obnašanje narobe razumel; ne vem, da se afnam al kejkol ne, k sm jih pač

čudno gledala ampak to je blo bl zarad strahu ne pa zarad tega k jih js ne bi marala ne. Meni je pač splet nekak omogoču ne, da ta mimika ni bla vidna ne in da je blo res tisto vidno kaj js mislim ne ... da sm lahk js povedala tist ka mislm ne, da ni nekdo na podlagi mojih telesnih znakov pa fizične podobe neki sklepov ne. Pač tiste negativne stvari k so ljudje na prvi pogled vidl ne, to je ponavad obraz, je zginlo in to je men ful pomagal, da so ljudje res mene spoznal kot osebo ne, ne pač tisti prvi vtis k lahko odbije ne.

Torej vam anonimnost na spletu oziroma ta odsotnost fizičnega predstavlja prednost spleta?

Ja.

Ali lahko rečete, da je vajino razmerje na spletu na začetku zelo temeljilo na anonimnosti in breztelesnosti, sta se spoznavala samo s pomočjo osebnosti?

Ne. Takoj sma si povedala tut osebne podatke ... eni se tega tako bojijo ne, js sm pa recimo takoj povedala kje stanujem, telefonsko številko sm dala ... nisem mela tega strahu no. Je pa res, da preden to dam, pač js ponavad, če mi je kdo malo bolj sumljiv se zdeu al pa da se ne bi z njim zastopila niti nisem nadaljevala s pisanjem, sem takoj zavrnila ne, če pa se mi je oseba v redu zdela, s tistim pa sem nadaljevala pisanje in v nadaljevanju sm tut pač zaupala svoje osebne podatke.

Ali ste partnerja iskali na kakšni spletni posredovalnici ali spontano na kakšni spletni strani, forumu, blogu?

Moja dobra prijateljica je fanta spoznala na enem pač, tej spletni posredovalnici ne, mislim da je blo ona-on.com, in pač mi je rekla da če bi se pa pač, da ona je mela neko izkušnjo in da onadva sta že pet let skupej ne, sta se ful ujela, pa sm js tut rekla bom pa probala, sej če mi bo kdo pač pisu alt ko ne, ni zdej blo tist, da bi js hodla preverjat ne pač, mau se lahk napisau in so ti pač pošiljal ... no men je ne pač fant pol pisu ne.

Ali bi lahko rekli, da vam internet daje neko svobodo, da spoznate osebnost partnerja?

Meni je ... js se zlo rada izražam prek pisanja. Jas recimo zlo rada pisma pišem in si dost et že dopisujem. Eni dost raj pokličejo ne tak da že zard tega že, zard moje osebnosti same meni dost bolj ugaja pisanje ne in nekak mi je lažje no. Js sm zmer mela tko težave, da nism vedno mogla ljudim povedat do konca k sm predolga bla pa ... ko pišeš pa se itak razpišeš in ne bo nikdo tega kritizirau, pri govorjenju pa če predolgo govoriš pa te hitro tak kdo kaj tak dolgo

razlagaš pa tko ne. Meni je zaradi tega tuj, ja neka svoboda je, več mi omogoča. Lahko povem stvari na tak način kot hočem.

Ali se vam zdi, da prvotna odsotnost zunanjšega videza na spletu vpliva na razvoj razmerja na spletu?

Ne bi rekla. Sma si dost hitro pač slike poslala ne in sma si bila ušeh in sva si na podlagi tega tuj naprej dopisovala. Zdej če bi si bila totalno antipatična pač tuj razmerje se ne bi razvilo ne.

Kaj pa odsotnost telesa? Ali se vam zdi, da vam je ta pomagala pri rasti vajinega razmerja na spletu?

Js sm mela občutek k da ga res spoznavam in da se res neko zaupanje gradi. Mi ni niti tok pomembno blo, da bi zdej on mogu zravn mene sedet pa mi to razlagat ne, sm pač zaupala v to kar je pisou.

Zdaj bi vas pa prosila, če mi lahko prosim opišete svojo izkušnjo z iskanjem in spoznavanjem partnerja na spletu, svojo izkušnjo s tem moškim?

Kaj kak se je vse začelo?

Kako sta navezala stik, kako sta razvijala razmerje, kaj ste vi čutili, kakšno je vaše razmerje zdaj in tako naprej.

Ja tak k sm že prej omenla, sm se prjavla pač na tisti spletni portal, pač tak k ste vi rekli to posredovalnico in pač tam si ustvariš pač nek svoj profil ne pač, daš sliko gor pač, starost poveš, od kje si in na podlagi tega ti tuj nekdo piše ne. Iz bližine ne, pač že te karakteristike če so mu vseh ne in mi je pač ta fant pisau in tuj način kako mi je pač prvič pisau mi je biu pač simpatičen pa sm nazaj odpisala ne. Že takoj sma si tko pisala k da bi se ne vem kok kajta poznala in tko zastopla sma se. Prav tak hecno je blo, nenavadno je blo in ... pač ful sva si pač razlagala kaj je komu ušeh, pa kak se on vidi u življenju kakšen si, sm vidla pač da je to neki kar bi si jaz želela recimo pri moškemu ne. Je pa seveda zmeri tisto tveganje, da se oseba laže pa to ampak js sm pač verjela ne. In pol tuj kr hitr sm dala telefonsko številko ne in sma se klicala in tuj precej pazljiv človek sm js in zaenkrat sm še zmerem pač tko, če sm se z nekom pač povezala, se je izkazal, da sm mela prou, da se nism zmotila ne in tuj pri tej osebi se je tko izkazalo, da mi je občutek je dober biu in se je tuj izkazal, da je res v redu oseba. Kok časa je to trajal ... približno en mesec pa pou sma si pisala. Predvsem vzrok je biu to, da sm js živela gor na severovzhodu Slovenije, on pa na jugozahodu ne in je pač razdalja bla in

sem ga pač opozorila, da bom pač čez en mesec pa pou začela zard študija bit v Ljubljani, kar je pač njemu bližje ne. In pač je biu tak dogovor, da bova si pač tok cajta pisala. Sej k sva se srečala sva se v bistvi zaljubila na prvi pogled ne in že tu že zaupanje pa vse je blo prisotno, da ... da je blo tko kokr ne vem, da se tko tut poznavata. Ne vem, meni je blo tko tut boljše in od takrat naprej se je tist prek spleta pač končalo in sva z resno zvezo začela v živo.

Ali se vam zdi, da ste v pogovorih preko spleta bolj odprti?

Jast sem ja. Lih zarat taga kar sm prej govorila, da lahk stvari povem točno na takšen način kokr bi rada ne, ker pisma je zmer tko ne ... pisma so ponavad lahk kr douga in tega tut noben ne kritizira ne, zato k to je normalno pri pismih, če eden napiše tudi tri štiri strani ne. Včasih, zdej če pa bo nekdo govoru dvejset minut neprekinjeno pa to zna bit zlo nadležno ne, medtem ko pa človek bere nekej zelo dolgo pa ne vem, se mi zdi, da ljudje nimajo tolk predsotkov ne, ljudje lepše sprejemajo ne. Tut sama nekak torej lepše sprejemam in meni je lažje osebno blo no.

Torej lahko rečete, da ste mu na spletu zaupali vse, kar bi zaupali iz oči v oči?

Tako.

Ali ste svojemu spletnemu partnerju zaupali svoje najbolj osebne misli in čustva in kako hitro je do tega prišlo?

Najbolj osebne misli in čustva ... ja pač, to da mi je simpatičen pa tko ne, to sm mu kr hitr zaupala pa tut take osebne izkušnje iz preteklosti, če se mi je kej zlo slabga zgodilo sm mu tut kr hitr zaupala ne. Pol en dan preden sva se pa dobila ne, pa sem pa tut napisala, da mi je pač zlo ušeč, ne vem, da sm ful v pričakovanju kako bo, ko se bova prvič vidla tak da je blo kr precej zaupljivih stvari k sm mu jih povedala ne. Nisem mela s tem težav.

Ali lahko rečete, da je zaupanje v središču vajinega odnosa?

Tako.

Ali se vam zdi, da imate na internetu večji nadzor nad razmerjem?

Ja seveda je, ker ti, če se iz oči v oči pogovarjaš, včasih kej poveš ka ti je pol žau ne, zdej pa k napišeš ... pa js sm ponavad taka, da še enkrat preberem čez in aaa, to pa mogoče ne pa zbrišem ven ne al pa eh, to ne bom tak napisala pa drugič napišem ne ... vsekakor je nek nadzor zard tega, ker doskrat se lahk zagovoriš al pa poveš kej takega k pač nisi hotu ne in

neki hit na hitr povemo pol ti je pa žau pol pa prideš nazaj pa se opravičuješ, tlele pa lahk to vse popraviš ne umes ne. Maš to možnost ne.

Ali so vaša čustva na spletu doživela kakšno preobrazbo?

Mmm ... nekak se mi zdi, da je dost bolj zaupljivo, tak varno okolje si si lah ustvaru no ... dost bolj prijetno si se lahk počutu zato k oseba, če jo u živo spoznaš ne, pač traja neki časa, da se to varno okolje nardi, medtem ko nekak na internetu si ga hitreje lahk ustvariš ne in pol se tut lahk hitreje lahk odpreš ne, pa tut prijetno se počutiš.

Se vam zdi, da vam je ta odsotnost fizičnega pomagala, da so se vaša občutja in čustva razvijala hitreje?

Ja zdej v tej situaciji ja.

Zdaj pa, če mi lahko poveste, kako razumete intimnost? Kaj je intimnost v resničnosti in kaj na spletu, če med tema dvema vidite razliko?

Intimnost na spletu pa u živo in razlika med njima ... za mene je intimnost med mano pa med partnerjem, to da je eno polje zaupanja in varnosti in da recimo določene stvari, ki se izrečejo sam ostanejo med nama; določene stvari, k se jih počne, so sam med nama ne; in to je ubistvu v grobem no. Dobro eni še pač rečejo, da tut zravn spolnost spada, k pač to sam s partnerjem počneš ampak v glavnem pa mi je to, meni je to najbolj pomembno, da mu jaz vse stvari zaupam ne, da to sam on ve, da mi on pomaga pr tem, pa da vem, da se to ne širi kr nekam ... da je neko varno polje, to je za mene tista intimnost.

Torej lahko rečete, da je bilo vajino razmerje na spletu že globoko intimno?

Ja, zato k je sam on določene stvari vedu ne. K jih mogoče celo družine še ne ve k sm jih njemu povedala.

Ali verjamete, da je anonimno oziroma razkrivanje brez telesnega stika pripomoglo k razvoju intimnosti vajinega razmerja?

Ja zarad tega, ker pač ... ker pač tam pišeš ne pa poveš sam tisto kar razmišlaš, misli pač, tvoja prepričanja deliš ne, medtem k si v živo pa še opazuješ pa še k vidiš mimiko, se lahk nečesa prestrašiš, zadržan rataš ne in te lahk omejuje ne.

Če primerjate svoje razmerje na spletu z razmerji, v katerih ste bili v fizični resničnost – kaj je zares drugače, če odtehtate telo? Kaj je boljše in kaj slabše na spletu kot v resničnosti?

Glavna razlika je bla ta, da se je najbl pač videz ocenjevau pr fizičnem razmerju ne, ker pri spletu maš še ... zdej če si slike ne pošleš ne, dejansko on samo spoznava tvojo osebnost lahk ne. To se mi zdi najpomembnejše v razmerju ne, da nekdo mene pozna kot osebo in ... pač dobro sej si morš privlačen bit sam, da je glavna osebnost, da te človek spozna kot osebo, da izve čim več od tebe, da se spoznavaš, da se zastopiš in to je meni vedno glavno blo in nekod pr teh iz oči v oči razmerjih je prehitro prehajal men do intimnih dotikov pa tega ... meni je manjkalo, sploh nism vedla nič od osebe pa je ne vem že oseba napeljevala stvari na spolnost ne. Neki osebi pa je na primer bolj ušeč, da osebo spoznaš preden se v spolnost spustiš. Se mi zdi, da pri fizičnem prehitro vse odide v spolnost ne, medtem ki na spleti pa da tudi osebo počasi res spoznavaš, da vidiš, če ti je ušeč, če mata skupne poglede na življenje in pol se odločiš na podlagi tega ... aha s tem pa bi neki resnega mela, neki za naprej za življenje.

Priloga Č: Transkript intervjuja – Tina, 28 let

Kateri so razlogi, da ste iskali potencialnega partnerja preko spleta?

Predvsem sem se odločila za internet zarad pomanjkanja časa. Preveč sem delala, naložila sm si velik stvari in nisem mela preveč prostega časa, da bi spoznala fanta. Nisem se hotla odrečt svojim stvarjem, da bi mogoče koga spoznala in sm se odločila na internetu probat. Če ne družga sm si rekla, da nimam kej zgubit, da mogoče pa koga spoznam.

Ali se vam zdi internet učinkovito orodje za iskanje in spoznavanje partnerja?

Ja. Če prej nisem mela fanta, sem se na internetu pogovarjala z velikimi in tud našla fanta tko da se mi zdi zelo učinkovito. Če ne družga sem kr naenkrat mela velik možnosti spoznat velik različnih ljudi. Mi je veliko ljudi pisalo pa tud js sm parim napisala sporočilo in sm s parimi še vedno v stiku čeprou nismo skupi.

Ali lahko rečete, da je vajino razmerje na spletu na začetku zelo temeljilo na anonimnosti in breztelesnosti?

Ja js sm si ustvarla profil na Ona-On ampak nisem velik napisala. Dala sm svoje ime ampak ne priimka, napisala sem svoja leta ampak bolj nč družga. Slike nisem objavla ... Ljubljana je tok mejhna in tok ljudi se med sabo pozna, da mogoče ne bi dosegla anonimnosti, če bi

objavla sliko. Js sm želela bit anonimna in samo probat kako je in če bom mogoče koga spoznala. Tud on ni meu slike in me to ni motilo.

Ali bi lahko rekli, da vam internet daje neko svobodo, da spoznate osebnost partnerja?

Seveda. Js sm se vsak dan zvečer usedla za računalnik in pogledala če sm dobila kšno sporočilo in sm to brala, kej odpisala in sem bla js ... nobenga pretvarjanja, pač napišeš kar ti paše, če ne odpišeš pač ne odpišeš in ni konc sveta, ker vsi vejo kako to gre. Če ne odpišeš nisi neresen ali pa če napišeš, da ti ni všeč, kar je meu človk v mislih, nisi nesramen. Js sm si dopisvala s parimi ljudmi in z nekaterimi sem se ujela, z nekaterimi ne in smo prekinl stike, z enim sm se pa res ujela in sva se vsak dan pogovarjala in sem ga dobr spoznala. Zdej nisva se takrat še vidla, nisva si fotk poslala tko da ja, sem spoznavala izključno njegovo osebnost, ker fizičnega itak ni bilo ... obadva sva mela ful napolnjen urnik in nama je pasal zvečer mau klepetat in se sprostit od vsega stresa vsak dan, za to se nama ni blo treba vidt in je blo res useen kdo je ubistvu na drugi strani. Neki brezskrbnega k nima nobenih škodljivih posledic.

Ali se vam zdi, da vam je ta odsotnost telesa pomagala pri rasti vajinega razmerja na spletu?

Ja bi kr rekla, da je. Ker se nisva vidla in se v resnici nisva poznala, da bi res vedu kdo je pa komu kej povedu al pa tko. Vse je blo sproščeno in sva se lahko pogovarjala kar sva se hotla, se ne pogovarjala o tistem kar nisva hotla in sva se spoznavala. Js morm rečt, da ko sva se vidla, on ni biu nek mačo, k bi ga drgač na cesti al v lokalu na primer ogovorila in povabla na pijačo al pa se pustila povabt na pijačo, ampak mi je blo useeno, ker je biu fajn in sproščen in pristen. Zdej sva skupi par mescou in sem zlo zadovoljna.

Ali se vam zdi, da prvotna odsotnost zunanjega videza na spletu vpliva na razvoj razmerja na spletu?

Ne, bolj ne kot ja. Midva sva si začela dopisovat in takrat mi je blo useen kako on zgleda. On je biu moja večerna sprostitev, se je z mano pogovarju in me spravlu v dobro voljo. Seveda me je sčasoma zanimal kako zgleda ampak sej ne bi biu konc sveta če ne bi biu maneken ... no vsaj tko rada mislm, da me res ne bi motilo kako zgleda ampak hvala bogu je biu povprečen simpatičen fant. Če bi on vedu kdo js res sm pa kako zgledam se mogoče ne bi na enak način pogovarjala al pa se sploh ne bi pogovarjala tko da je bla prednost to da se nisva vidla bi js rekla. Kako zgledaš zna bit tak stres, tuki tega ni blo.

Kaj pa razdalja, ali se vam zdi razdalja med partnerjema na spletu ovira za razvoj razmerja?

Na začetku se mi ni zdela problem, potem k sva si pa enkrat dala res jasno vedt, da sva si ušeč in da se res ujameva, sm pa začela razmišlat, da bi ga rada vidla in sva se počasi zmenila, da se dobiva. Sva razmišlala o temu, da bi si slike poslala najprej ampak sva se pol kr dobila in je blo čist fajn.

Zdaj bi vas pa prosila, če mi lahko prosim opišete svojo izkušnjo z iskanjem in spoznavanjem partnerja na spletu, svojo izkušnjo s tem moškim?

Spoznala sva se na tej Ona-On strani. Ko sm si nardila profil, sem par dni mal brskala po strani, da vidm kaj vse je gor in sm našla njegov profil k se mi je zdeu zanimiu in sm mu poslala sporočilo. On je biu zainteresiran in je odpisu nazaj in tko sva se začela spoznavat. Najprej sva tm mau klepetala potem sva si izmenjala maile in si začela pisat ... vsak večer sm pršla domov in pogledala če sm dobila kšno sporočilo in si vzela čas, da odpišem. Dobr sm se počutila, da sm tko nekoga spoznala, k se konstantno z mano pogovarja in da se lahko z njim pogovarjam kar hočem. Čedalje bolj pogosto sva si pisala in na začetku sva si pošiljala samo maile potem sva pa že na chatu visela in klepetala, tud k sva bla v službi me je kdaj pokliku al pa js njega za par minutk ... par tednov, dva mesca recimo sva si dopisovala preden sva se odločila, da se končno dobiva. Js sm bla tok žiučna. Kaj pa če mi ne bo ušeč, kaj pa če js njemu ne bom ušeč ... ampak se je izkazal, da je biu prou simpatičen tud v živo in sva se mela fajn na kavici, šla sva na kosilo in se zmenila za naslednji dan spet in zdej sva skupi že tri mesce.

Ali se vam zdi, da ste bili v pogovorih preko spleta bolj odprti?

Ja bi kr rekla da ja. Js mislm, da je na splošno človk bolj pogumen in več zine, če se pogovarja z neznancem, sploh pa če ga ta neznanec ne vidi in ne ve kdo je, tko da v bistvu ni nobene škode. Js sm mu taprvi teden povedala, da sm na internetu zato k nimam časa it vn in se delat, da nism utrujena al pa zaskrblena kaj bo v službi in kaj vse je še treba narest in se je bolj k ne isto k js odzvou. Da on tud preveč dela in da je to uničl njegovo zadnjo vezo, ker ni meu časa za punco tko da nama je obema sedl, da si zvečer mau piševa in si oddahneva od vsega stresa. Sva se pogovarjala o službi, kaj sva drgač počela čez dan, kaj si želiva počet in nekak sva se vedno več pogovarjala in si ratala zlo ušeč. Tej najini pogovori so ratal neki česar sm se vsak dan veselila.

Ali lahko rečete, da ste mu na spletu zaupali vse, kar bi zaupali iz oči v oči? Ali ste mu zaupali bolj/manj kot bi mu iz oči v oči?

Zaupala sem mu veliko. Sej mam velik prijatelj k tud vse vejo ampak vse majo fante in počas otroke in nimajo vs čas za moje probleme in je on ratu una oseba k ji poveš kaj se ti je zgodil. On je meu iste probleme k js in si nisva šla na živce ampak sva en drugmu pomagala. Pa itak ne ve kdo si v resnici tko da res lahko poveš kar hočeš.

Ali ste svojemu spletnemu partnerju zaupali svoje najbolj osebne misli in čustva in kako hitro je do tega prišlo?

Zdej midva sva si na internetu pisala dva mesca in potem sva se vidla ... en teden sva bla bl živjo, kako si, bolj spoznavno in previdno, potem se je pa to začel razvijati in sva si začela dolge maile pisat in potem klepetat na chatu ... počas sva vidla, da sva si zlo ušech in sva se zmenila za zmenek u živo ampak useen ne pričakuješ, da se boš dobu in čez pet minut zalubu do ušes.

Ali lahko rečete, da je zaupanje v središču vajinega odnosa?

Ja k sva bla še na internetu sem mu popolnoma zaupala, ker sva oba delila stvari z drugim, noben ni družga vrtu pa nč nazaj povedu ampak sva si oba povedala vse. Poleg tega veš, da ne bo tega noben zvedu ... no mogoče poveš prijateljstvom kaj ti je napisu al pa kej ampak on je še vedno neznanec konc koncev, ker ne veš kako mu je res ime in kako zgleda, tko da mu lahko zaupaš kar hočeš.

Ali se vam zdi, da imate na internetu večji nadzor nad razmerjem?

Zdej definitivno maš nadzor kaj boš sploh na začetku o sebi pokazu drugim. Js sm napisala samo ime in leta in spustila opis in sliko. On je recimo meu opis. K sva si začela dopisovat se lahko odločiš če ti sede ali ne in se lahko diskretno umakneš. Meni je več ljudi pisalo in si z večino nisem več kot dveh sporočil napisala in ni panike, zato pa smo anonimni na internetu.

Do kolikšne mere ste zaupali, delili čustva s spletnim partnerjem? S čustvi mislim predvsem do kolikšne mere ste mu zaupali svojo všečnost?

Ja mislm da je vedu, da mi je všeč. Nisem mu lih napisala, da mi je všeč ampak sej iz besedila razbereš kaj ti človek piše in kako, in kako se poslovi od tebe in mislm da ni meu problemov razbrat, da mi je všeč. Zato sva se pa tud odločila, da se dobiva, k sva obadva čutla, da se neki dogaja.

Ali so vaša čustva na spletu doživela kakšno preobrazbo? Kako lahko opišete spremembo svojih čustev če primerjate razmerja, ki ste jih imeli iz oči v oči, z razmerjem, ki ga imate sedaj na spletu?

Zdej čustva so enaka, al ti je nekdo všeč ali ti pa ni. Drugačno je sam izražanje čustev, ker jih je treba napisat in ne pokazat in sm se kr zvezirala v pisanju sporočilc. Je pa fajn k maš cajt, da se odločš kaj boš napisu, da bo zvenelo točno tko k si si zamislu. Lahko napišeš in še enkrat prebereš preden pošlješ, kej spremeniš, da bo on razumel al pa da mogoče ne bo čist razumel in ti bo mogu pet pisat, da poveš kej več. (smeh) Lahko zlo dobr pokažeš kakšne volje si in kaj čutiš.

Zdaj pa, če mi lahko poveste, kako razumete intimnost, kaj je intimnost v resničnosti in kaj na spletu? Ali med tema vidite razliko?

Intimnost je zaupanje in sproščenost ob partnerju, da si lahko kar si, ker mu zaupaš, da te ne bo zavrnu ampak sprejeu. To je isto na internetu al pa v živo. Zdej v živo to intimnost krepiš tud z dotikom, objemom, seksom ampak vseeno je pomembno zaupanje, če tega ni, ni tud ničesar drugga.

Ali ste svoje razmerje že na spletu dojemali kot globoko intimno? Zakaj?

Do neke mere ja, ker sva vedla, da sva si ušeč in sva se pogovarjala o marsičem in sem čutila, da mu je varno povedat in zaupat ampak je pa definitivno postalo še bolj intimno potem, ko to osebo vidiš in veš kdo je in komu si zaupu.

Ali verjamete, da je anonimno razkrivanje pripomoglo k razvoju intimnosti vajinega razmerja?

Seveda. Če si anonimen si bolj pogumen in recimo sploh pišeš nekomu ali pa mu poveš kej osebnega, ker upaš, da boš tud nazaj kej zvedu al pa dobil določeno reakcijo. Več sprašuješ in več poveš. Če ne drugga maš to možnost, ker v živo se velikrat znajdeš v neprijetnem položaju k te kdo kej vpraša in nočeš odgovort al pa ne veš čist točno kaj bi reku, na internetu pa lahko razmisliš kaj te zanima in kaj boš prašu in tud kako boš odgovoru kar tebe prašajo. Sigurno se več pogovarjaš in se hitreje spoznaváš tako da se tud hitreje navežeš in zagledaš v nekoga, k ga sploh še nisi vidu. Pri nama je anonimnost zelo pomagala ... v živo nisem mela časa za spoznavanje in nisem zaupala fantom, ker sm bla vedno prizadeta na koncu, na internetu si pa anonimen in si sam svoj mojster.

Če primerjate svoje razmerje na spletu z razmerji, v katerih ste bili v fizični resničnost – kaj je zares drugače, če odtehtate telo? Kaj je boljše in kaj slabše na spletu kot v resničnosti?

Sej pravm, na internetu se veliko pogovarjaš in se sam odločaš o čemu, kaj boš povedu in kaj ne. Preden se v živo dobiš že veš kaj kdo hoče in če se sploh dost ujameta, da bi iz tega kej blo in se je smiselno dobivat. Če se ti zdi, da ne bo šlo, se pač diskretno umakneš in niti ne veš kdo je bil dejansko na drugi strani, tko da nobenga nisi prizadeu in noben ni prizadeu tebe. V živo si bolj zadržan in mogoče na začetku še ne veš če ti je všeč ali ne, ker se še ne poznata in je treba še na par zmenkov, da si sploh začneta zaupat. Pa kaj vse vpliva na to, od tega kako zgledaš in kako se obnašaš in kaj so tvoji al pa njegovi prjatli rekl in to vse vpliva. Drgač spoznaš osebo. Na internetu spoznaš samo njega, v živo pa spoznaš še vse ostalo k ti lahko ni všeč čeprou je lahko čist u redu.

Priloga D: Transkript intervjuja – Ana, 30 let

Ali ste trenutno v partnerskem razmerju na spletu?

Sm bla v razmerju na spletu, ampak sva ga že preselila v fizični svet.

Kateri so razlogi, da ste iskali potencialnega partnerja preko spleta?

Delno zaradi pomanjkanja časa zarad česar nisem pogosto zahajala na družabne dogodke in se gibala v različnih družbah, kjer bi lahko spoznala potencialnega partnerja. Mogoče sm bla tud rahlo razočarana in obupana nad tem, da v fizičnem svetu nism spoznala nobenga pravega potencialnega partnerja. Na internetu sem že pred tem spoznala že več zanimivih ljudi na raznih socialnih mrežah in sm z njimi ohranla prijateljstva, tko da sm poskusla srečo na ta način tud pri iskanju partnerja. Iskala sem ga na eni spletni strani za iskanje partnerjev, na kateri sem se znašla bolj po naključju kot ne, in pol ugotovila, da je v bistvu zanimiva in sm nadaljevala s spoznavanjem ljudi na njej.

Ali lahko imenujete spletno posredovalnico, na katero ste se obrnili za iskanje partnerja?

Ona-On.

Ali se vam zdi internet učinkovito orodje za iskanje in spoznavanje partnerja?

Ja, se mi zdi učinkovito, ampak mislim, da morš bit oseba za to. Mislim, spoznavanje na internetu pač ni za vsakega, ker nekateri mogoče niso dovolj potrpežljivi za to in se želijo

čimprej dobit in spoznavanje čimprej prenest v fizični svet, ali pa mislijo, da je spoznavanje na internetu samo za asocialne ljudi z nizko samozavestjo.

Mene je prtegnilo to, da sem naekrat lahko spoznavala več ljudi in tiste nepotencialne lahko izločila takoj k sem vidla, da se zaradi določenih lastnosti ne bova ujela. Prednost na internetu je sigurna, da ne zgublaš časa z zmenki in pol ugotoviš, da nista kompatibilna. Mislm, da se da na internetu to selekcijo nardit hitreje kot drugač ... sploh, če uporablaš strani, ki so namenjene izključno spoznavanju ljudi, ker ima večina ljudi že v svojem profilu jasno napisan kaj išče v partnerju, česa ne mara in tako naprej.

Ali lahko rečete, da je vajino razmerje na spletu na začetku zelo temeljilo na anonimnosti in breztelesnosti?

Na anonimnosti niti ne, ker sva se spoznala na spletni strani, kjer ima večina ljudi svojo fotografijo in nekaj osnovnih podatkov, poleg tega pa sva si že na začetku spoznavanja izmenjala fotografije, tako da neke popolne anonimnosti ni blo. Lahko pa rečem, da je v bistvu temeljilo na breztelesnosti, saj ni blo nobenega fizičnega stika.

Ali bi lahko rekli, da vam internet daje neko svobodo, da spoznate osebnost partnerja?

Ja, do neke mere sigurno. Sicer mislim, da je videz vseen pomemben tud na internetu, ker v tej dobi digitalne fotografije mislim, da si večina ljudi dokaj hitro izmenja fotografije, tako da ni neke stroge anonimnosti. Je pa sigurno v ospredju spoznavanje partnerjeve osebnosti. Ni nekih motečih stvari iz okolja, k bi vplivale na potek spoznavanja, tako da partnerja res lahko dobro spoznaš, še preden se srečata.

Ali se vam zdi, da vam je ta odsotnost telesa pomagala pri rasti vajinega razmerja na spletu?

Ja po eni strani res, po drugi strani pa je odsotnost telesa se povečala željo po čimprejšnem srečanju v živo. Ljudje si želimo stika z ljudmi, ki nas privlačijo, tko da sva hotla čimprej ugotovit, če bova tud v živo tko kompatibilna kot na spletu.

Ali se vam zdi, da prvotna odsotnost zunanjega videza na spletu vpliva na razvoj razmerja na spletu?

Do neke mere ja, ampak kot sem že rekla, mislm, da tud na internetu si želimo čimprej vidt, s kom mamo opravka. Mislim, da je fizična privlačnost sigurno pomembna za razmerje, ne glede na to kje in kako smo se spoznal.

Kaj pa razdalja, ali se vam zdi razdalja med partnerjema na spletu ovira za razvoj razmerja?

Zame osebno ni. Med nama je blo kr neki razdalje, ampak sva bla oba pripravljena mal potrpet. Poznam pa dost ljudi, ki ne bi bli zmožni biti v vezi, v kateri je neki razdalje.

Zdaj bi vas pa prosila, če mi lahko prosim opišete svojo izkušnjo z iskanjem in spoznavanjem partnerja na spletu, svojo izkušnjo s tem moškim?

Stik sva navezala na spletni strani za spoznavanje ljudi. Njegov profil sem opazila čist naključno med brskanjem po tej strani in prtegnila me je njegova fotka in napisala sem mu sporočilo. Začela sva z izmenjavo emailov, potem klepet preselila na instant messenger in najini pogovori so bili čedalje pogostejši in daljši. Spomnm se, da sem vsak prost trenutek doma mela zravn pržgan laptop in upala, da se bo vpisu na messenger. (smeh) Kasneje sem že poznala njegov urnik in on mojga in sm vedla, kdaj ga lahko pričakujem na internetu. Pol sva se začela pogovarjat tud prek Skypa in kamere ... pogovarjala sva se o vsem možnem, od vsakdanjih tem pa do tega, kaj pričakujeva v razmerju, najini načrti za prihodnost itd. To je trajal nekje 4, 5 mescov, pol pa sva začela načrtovati srečanje v živo. Kšna 2 mesca kasneje sva se srečala in se mela super ... skupi sva preživela 2 tedna in sva bla oba za to, da nadaljujeva. Zdej večina komunikacije je še vedno potekala na internetu, ker je med nama bla razdalja, ampak po enem letu sva se preselila skupaj in par mescov kasneje sva se poročila.

Ali se vam zdi, da ste v pogovorih preko spleta bolj odprti?

Ja men se zdi, da smo ljudje na splošno bolj odprti pri pogovorih prek interneta, pa nej gre za spoznavanje ljudi ali pa sodelovanje v raznih debatah na forumih. Js sm se sama bolj in hitreje odprla kot bi se pri spoznavanju v živo, zato ker k komuniciramo prek interneta ni direktnega, fizičnega stika z osebo in smo se pripravljene bolj odpret in bolj odkrito razpravljat o dobrih in slabih stvareh. Mislm, da je to pr nama bla prednost, k sva se prek interneta pogovarjala o marsičem še preden sva se srečala. Zato sm ob srečanju mela občutek, da se že dobr poznava in se drug ob drugem počutila bolj varno, sigurno kot če bi šla na zmenek z moškim, k sem ga spoznala v baru in bla z njim že na par bolj površinskih zmenkih.

Ali lahko rečete, da ste mu na spletu zaupali vse, kar bi zaupali iz oči v oči? Ali ste mu zaupali bolj/manj kot bi mu iz oči v oči?

Sigurno vse, kar bi mu zaupala v živo, ampak potem, k je bla med nama že neka vez, k sva vedla, da se oba privlačiva in želiva nekaj več. Verjetno še celo malo več, kot bi mu zaupala

iz oči v oči po parih zmenkih ampak midva res sva velik komunicirala, tko da sva se dobr spoznala in nisem mela občutka, da sem osebne stvari zaupala tujcu.

Ali ste svojemu spletnemu partnerju zaupali svoje najbolj osebne misli in čustva in kako hitro je do tega prišlo?

Najbolj osebne mogoče ne, nekaj osebnih pa ja. Zaupala sem mu, kako čutim do njega in sicer po 2, 3 mescih. Mau preden sva se začela pogovarjat, da bi se srečala. Mislm, da brez, da bi si to povedala, ne bi pršlo do srečanja, ker noben od naju ne bi zgublu časa s srečanjem, če bi bla v dvomih, kako čuti drugi ... še posebi na daljavo.

Ali lahko rečete, da je zaupanje v središču vajinega odnosa?

Ja, lahko rečem, da je. Zaupanje je pomembno v vsakem razmerju. Brez njega ni dobrega razmerja v fizičnem svetu, se manj pa k gre za razmerje na internetu, ker partnerju, k ga ni zraven tebe enostavno morš zaupat, drugač ne gre. Mislm, da nama brez zaupanja ne bi uspel prit tok daleč, kokr sva pršla.

Ali se vam zdi, da imate na internetu večji nadzor nad razmerjem?

Dokler ne pride do fizičnega stika, je bolečina ob prekinitvi razmerja sigurno manjša. Verjetno je na spletu večji nadzor in je laži prekinit razmerje kot iz oči v oči, ampak sama ne bi nikol tega nardila tko, da s partnerjem enostavno ne bi več govorila. Če bi z njim razvila neko razmerje in ga želela prekint, bi mu to povedala. Js sm sicer zelo čustvena in se hitro navežem, tko da bi mi verjetno blo mau hudo in bi bolečina vseeno bla prisotna.

Do kolikšne mere ste zaupali, delili čustva s spletnim partnerjem? S čustvi mislim srečo, žalost in predvsem do kolikšne mere ste mu zaupali svojo všečnost, zaljubljenost?

Potem, ko sva že razvila razmerje in vedela, kako čutiva drug do drugega, sem mu zaupala marsikaj. Pač do srečanja mislm, da ne bi pršlo, če ne bi bla oba prepričana, da je simpatija in privlačnost močna na obeh straneh. O tem sva se kr dost pogovarjala, ker sva se oba strinjala, da je to pomembno za razmerje, tako da glede izkazovanja všečnosti in zaljubljenosti se nisva držala nazaj. Tud če mi je kej pokvarlo dan, sem mu zaupala in isto, če sem mela dober dan, sm delila z njim ... v bistvu ni bilo čustva, k ga nisem delila z njim. Tko nekak, k če bi razmerje imela v fizičnem svetu.

Ali so vaša čustva na spletu doživela kakšno preobrazbo? Kako lahko opišete spremembo svojih čustev če primerjate razmerja, ki ste jih imeli iz oči v oči, z razmerjem, ki ga imate sedaj na spletu?

Preobrazbo niti ne, sem mu pa bolj zaupala in se mu odprla, ko sem vidla, da tudi on čuti enako do mene. Ko sva se prvič srečala, so se moja čustva samo še bolj okrepila. V bistvu lahko razvoj čustev primerjam z razmerji, ki sem jih imela iz oči v oči - bolj k sva se spoznala in bolj k sm čutila, da on čuti enako, bolj sm se odprla in mu zaupala.

Zdaj pa, če mi lahko poveste, kako razumete intimnost, kaj je intimnost v resničnosti in kaj na spletu? Ali med tema vidite razliko?

Zame je intimnost globoko, čustveno razmerje med partnerjema in vključuje tako fizično kot psihično intimnost. Fizična na internetu oziroma brez kakršnegakoli fizičnega stika ni mogoča, psihična intimnost pa mislim, da je. Z odkrito komunikacijo, zaupanjem, deljenjem čustev itd. Vsekakor pa mislim, da sta za neko izpolnjujoče, srečno razmerje pomembni tako psihična kot fizična intimnost. Ne gre brez ene ali druge, ker se po mojem mnenju med sabo dopolnjujeta, tko da mislim, da brez fizične intimnosti razmerje na internetu ne more obstajati dolgoročno.

Ali ste svoje razmerje že na spletu dojemali kot globoko intimno? Zakaj?

Ne, dokler se nisva srečala iz oči v oči. Na spletu sva si sicer zaupala čustva, tko da intimno ja, ampak mislim, da je najino razmerje postalo res globoko intimno, k sva združila tako psihično kot fizično.

Ali verjamete, da je anonimno razkrivanje pripomoglo k razvoju intimnosti vajinega razmerja?

Tko k sm že rekla, midva nisva bila nikoli zares anonimna, ampak verjamem, da dokler ostaneš anonimen, ne moreš imeti nekega globljega intimnega odnosa. Mislim pa, da anonimno razkrivanje na začetku pripomore k razvoju razmerja.

Če primerjate svoje razmerje na spletu z razmerji, v katerih ste bili v fizični resničnosti – kaj je zares drugače, če odtehtate telo? Kaj je boljše in kaj slabše na spletu kot v resničnosti?

Na internetu je poudarek bolj na komunikaciji kot v resničnosti. Je tudi v resničnosti pomembna komunikacija, ampak druge stvari lahko motijo to komunikacijo, na internetu pa

tega ni. Partnerja skor 100% časa zmenka namenita pogovoru in spoznavanju drug drugega in se lahko brez zadržkov spoznavata in k sta pripravljena na srečanje, je to srečanje lahko bolj sproščeno, ker sta že tok časa skupi preživela na internetu in se že pogovorila o marsičem. Pa neki drugih plusov sem že prej omenila ... na primer če iščeš partnerja na straneh za spoznavanje ljudi, lahko že na profilu osebe vidiš, kaj ta oseba išče in pričakuje. Po parih pogovorih na internetu lahko brez zapravljanja časa z zmenki lahko vidiš, če išče isto k ti. Če ne, se osredotočiš na spoznavanje koga drugega. Pa ni ti treba zapustiti doma, medtem ko spoznavaš potencialne partnerje. Pol prednost je tudi ta, da je lažje spoznat ljudi z istimi interesi preko raznih forumov in skupin.